

**naučno-stručni skup
sa međunarodnim učešćem**

**ZBORNIK
SAŽETAKA**

**Identitet i
globalizacija**

Izdavač:

Univerzitet u Zenici
Pravni fakultet

Za izdavača:

prof. dr sc. Salih Jalimam

Urednik:

doc. dr sc. Šefik Baraković

Dizajn i grafička priprema:

BPanel.ba

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka
Bosne i Hercegovine, Sarajevo
316.32:33/34] (063) (082)
NAUČNO-stručni skup sa međunarodnim učešćem
Identitet i globalizacija (2008 ; Zenica)
Zbornik sažetaka / Naučno-stručni skup sa
međunarodnim učešćem Identitet i globalizacija,
[Zenica, 2008] ; [urednik Šefik Baraković]. -
Zenica : Univerzitet, Pravni fakultet, 2008. - 47
str. ; 30 cm

ISBN 978-9958-639-12-8
1. Baraković, Šefik
COBISS.BH-ID 17060358

Skup je organiziran zahvaljujući finansijskoj potpori Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke i Vlade Zeničko-dobojskog kantona.

Organizacioni odbor Naučno-stručnog skupa sa međunarodnim učešćem „Identitet i globalizacija“:	4
O NAUČNO-STRUČNOM SKUPU	5
RIJEČ PRIJE	7
PROGRAM	8
SAŽECI IZLAGANJA	11
<i>dr.sc.Dževad Drino</i>	
GRADSKA SAMOUPRAVA SREDNJOVJEKOVNE BOSNE-GLOBALNI UTICAJI ILI GLOBALNI FENOMEN?	13
<i>doc. dr sc. Halid Kurtović</i>	
GLOBALIZACIJSKI PROCESI U SVIJETU I NJIHOV UTICAJ NA EKONOMSKU POLITIKU BOSNE I HERCEGOVINE	13
GLOBALISATION PROCES IN THE WORLD AND THEIR IMPACT ON THE ECONOMY POLITIC BOSNIA AND HERZEGOVINA	14
<i>mr.sc. Željko Kaluđerović</i>	
AMBIVALENTNOST GLOBALIZACIJE	15
THE AMBIVALENCE OF GLOBALIZATION	16
<i>Emina Huseinspahić, dipl. iur</i>	
GLOBALIZACIJA PRAVA	16
LAW GLOBALIZATION	17
<i>Alen Kristić, teolog</i>	
U PROCJEPU ZLOPAMĆENJA I ZABORAVA – RELIGIJSKA PAMĆENJA I NACIONALNI IDENTITETI	17
IM SPALT DES BÖSEGEDÄCHTNISSESS UND DES VERGESSENS DIE RELIGIÖSEN GEDÄCHTNISSE UND DIE NATIONALEN IDENTITÄTEN	18
<i>Maja Sahadžić, dipl. iur</i>	
POZITIVNI I NEGATIVNI ASPEKTI GLOBALIZACIJE U ODNOSU NA IDENTITET POJEDINCA I/LI DRŽAVE	18
POSITIVE AND NEGATIVE ASPECTS OF GLOBALISATION RELATED TO INDIVIDUAL AND/OR STATE IDENTITY	19
<i>hfz. Mevludin Dizdarević, prof.</i>	
EVROPSKE INTEGRACIJE I NJIHOV UTJECAJ NA RELIGIJSKI I KULTURNI IDENTITET BOŠNJAKA	19
EUROPEAN INTEGRATION AND THEIR IMPACT ON RELIGIOUS AND CULTURAL IDENTITY OF BOSNIAKS	21

doc. dr sc. Džemal Najetović

PRAVO ODGOJA I OBRAZOVANJA NA MATERNJEM JEZIKU U KONTEKSTU NOVOG EVROPSKOG IDENTITETA	22
RIGHT TO EDUCATION ON MOTHER LANGUAGE.....	23

Nezir Pivić, dipl. kriminalist

ORGANIZOVANI KRIMINAL I GLOBALIZACIJA	23
ORGANIZED CRIME AND GLOBALIZATION	24

dr.sc. Adnan Duraković

GLOBALIZACIJA, ORGANIZIRANI KRIMINALITET, KRIZNI MENADZMENT I VOĐENJE SIGURNOSNE POLITIKE	25
GLOBALISATION, ORGANISED CRIME, CRISIS MANAGEMENT AND SECURITY POLICY	26

mr.sc. Spahija Kozlić

GLOBALNA POLITIKA I CYBERSPACE	27
GLOBAL POLITICS AND CYBERSPACE.....	27

dr.sc. Zlatan Meškić

EVROPSKA UNIJA KAO JEDINSTVO RAZNOLIKOSTI.....	27
EUROPÄISCHE UNION ALS EINHEIT DER VIELFALT	28

prof. dr sc. Slavo Kukić

GLOBALIZACIJA – PRO ET CONTRA.....	28
------------------------------------	----

mr.sc. Sabina Galijatović

GLOBALIZACIJA, UNIVERZALIZAM I LJUDSKA PRAVA	29
--	----

Aida Džaferović, dipl. iur.

PRIVREDNI ASPEKTI GLOBALIZACIJE U BOSNI I HERCEGOVINI	30
THE ECONOMIC ASPECTS OF GLOBALIZATION IN BOSNIA AND HERZEGOVINA	31

v.prof.dr sc. Damir Kukić

MITOLOŠKO I ULTRAMODERNO	31
--------------------------------	----

doc. dr sc. Rasim Muratović

GLOBALIZACIJA I ANTIGLOBALIZACIJA KOSMOPOLITIKA I GLOBALIZACIJA	32
GLOBALIZATION AND ANTIGLOBALIZATION COSMOPOLITISM AND GLOBALIZATION	33

Matjaž Rihtaršič, dipl. economist

GLOBALIZACIJA AUTOMOBILSKE INDUSTRIJE	34
---	----

Tatjana Rihtaršič, BA Hons, IBA

UTIJECAJ KULTURE I ETIKE NA POJAVU MOBINGA U EVROPSKOJ UNIJI.....	34
--	----

Muhamed Mujakić

FONDOVI EVROPSKE UNIJE KAO PERSPEKTIVA RAZVOJA BOSNE I HERCEGOVINE.....	36
FUNDS OF THE EUROPEAN UNION – PERSPECTIVES TO ECONOMIC DEVELOPMENT OF BOSNIA AND HERZEGOVINA.....	36

doc. dr sc. Halil Kalač	
GLOBALIZACIJA I BOSNA I HERCEGOVINA.....	37
GLOBALIZATION AND BOSNIA AND HERCEGOVINA	37
doc. dr sc. Nusret Isanović	
GLOBALIZACIJA I SUSPENZIJA SAVREMENOG ETIČKOG UMA	38
Esmir Halilović	
MUSLIMANSKI IDENTITET I SAVREMENI IZAZOVI („ASH-SHAKHSIYA AL-ISLAMIYA WA AT-TAHADEYAT AL-MUASERAH“).....	38
Katarina Štavlíć	
UTJECAJ GLOBALIZACIJE KAO GLAVNOG OBILJEŽJA NOVE EKONOMIJE NA REGIONALNI RAZVOJ.....	39
THE IMPACT OF GLOBALIZATION AS THE MAIN CHARACTERISTICS OF THE NEW ECONOMY ON REGIONAL DEVELOPMENT.....	39
prof. dr sc. Izudin Hasanović	
GLOBALIZACIJA I SUVERENITET DRŽAVE.....	40
GLOBALIZATION AND SOVEREIGNTY OF A STATE	40
mr.sc. Enis Omerović	
KRIZA IDENTITETA, GLOBALIZACIJA I TERORIZAM.....	41
THE CRISIS OF IDENTITY, GLOBALISATION AND TERRORISM	42
Bernard Harbaš	
OD RAZDJELOVLJENE ZAJEDNICE KA MONDIJALIZACIJI SVIJETA.....	42
FROM INOPERATIVE COMMUNITY TOWARDS MONDIALISATION OF THE WORLD	43
mr.sc.Sabahudin Šarić i Mirnes Dervišević	
GLOBALIZACIJA, IDENTITET I GENOCID	43
GLOBALISATION, IDENTITY AND GENOCIDE.....	44
dr. Stephen A. Jenkins	
GLOBAL BANKING CRISIS AND BIH - AN INSIDER'S VIEW	45
dr. sc. Almin Dautbegović, advokat	
OSVRT NA POLOŽAJ BRANIoca U KRIVIČNOM POSTUPKU PREMA ZAKONU O KRIVIČNOM POSTUPKU BOSNE I HERCEGOVINE.....	45
Aleš Habicht	
TELEKOM SLOVENIJE NA TRŽIŠTIMA JUGOISTOČNE EUROPE.....	46
doc. dr sc. Rifet Đogić	
MENADŽMENT U USLOVIMA GLOBALIZACIJE.....	46
MANAGEMENT IN TERMS OF GLOBALIZATION	47
ADRESAR UČESNIKA.....	48

Organizacioni odbor Naučno-stručnog skupa sa međunarodnim učešćem „Identitet i globalizacija“:

1. doc. dr sc. Šefik Baraković (predsjednik)
2. prof. dr sc. Salih Jalimam
3. prof. dr sc. Darko Petković
4. mr. sc. Spahija Kozlić (generalni sekretar)
5. Nezir Pivić
6. Alaudin Brkić
7. Aida Džaferović

NAUČNO-STRUČNI SAVJET:

1. prof. dr sc. Salih Jalimam
2. doc. dr sc. Šefik Baraković
3. doc. dr sc. Tarik Haverić
4. doc. dr sc. Halid Kurtović
5. doc. dr sc. Dževad Drino
6. doc. dr sc. Adnan Duraković

O NAUČNO-STRUČNOM SKUPU

Danas su u svijetu evidentne teškoće i različiti pristupi u definiranju pojma globalizacije. Pojedine naučne discipline definiranjem ovog pojma preferiraju svoje vlastito gledište, pa se, u tom smislu pojam globalizacije često pojavljuje kao širi pojam koji obuhvata uže naučne termine. Tako, na primjer, ekonomija unutar njenih određenja operira terminima kao što su trgovina, novac, korporacije, bankarstvo, kapital; politologija ga razumijeva u kontekstu upravljanja, rata, mira, režima, itd; dalje, sociologija ga vidi u formi novih modela zajednice, sukoba, podređivanja, nadređivanja, suprakorporacija, ...; komunikologija u vidu interneta, a pravo vrlo često kao vid mega-pravne akulturacije.

Jasno je, stoga, da ovom pitanju treba pristupiti multidisciplinarno, jer zanemarivanje bilo kojeg njegovog aspekta uskraćuje naučno valorizovanje i relevanciju i odvodi u jednostranost ili površnost.

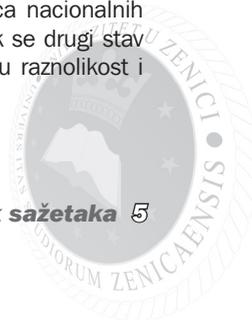
Na početku novog milenija riječ globalizacija s razlogom zauzima istaknutije mjesto. Riječ „globalizacija“ dolazi od „global“, što se odnosi na sveukupnost, općenitost“. Globalan, znači okrugao, zaokružen, sveukupan, „koji se odnosi na naš cijeli planet, dakle planetarni svjetski“. Otuda globus, kugla, dočim je globalizacija proces i tendencija savremene svjetskohistorijske situacije ključnog organizovanja određeno karakterističnih područja.

Sociolog Christopher Chase-Dunn, smatra da se termin, riječ globalizacija počelarabiti krajem osamdesetih godina 20. stoljeća.

Ulrich Beck piše o osam tipova „globaliteta“:

Prvi tip je gospodarsko zemljopisni, a odnosi se na djelovanje transnacionalnih korporacija, međunarodne trgovine i ophodnje finansijskog kapitala; drugi je informatičko-tehnološki; treći tip globalizma očituje se u prepoznatljivim univerzalnim problemima kao što su ljudska prava i demokracija. Četvrti se očituje u uspješno globalnom kulturnom prisajedinjenju. Peti u policentričnoj svjetskoj politici, u kojoj uz vlade djeluju i transnacionalni akteri; šesti je u globalnom svjetskom osiromašenju; sedmi u globalnom razaranju i uništavanje čovjekove okoliše; osmi, kako se ističe, u transkulturnom konfliktu.

Evidentno je da u svijetu postoje dva međusobno suprotstavljena stava o ciljevima procesa globalizacije. Prvi o globalizaciji govori kao o jednom nužnom procesu ekonomskog, političkog, socijalnog i komunikacijskog brisanja granica nacionalnih država s ciljem ostvarenja globalnih vrijednosti ljudske civilizacije, dok se drugi stav može podvesti pod kulturološku nivelaciju koja poništava kulturološku raznolikost i uspostavlja kulture/u moćnih.

Identitet kao drugi, ali nikako manje važan, ključni pojam nužno je vezan uz sagledavanje odnosa individualnog i kolektivnog identiteta, pa ga, upravo zato, trebamo razmatrati zajedno sa pojmom globalizacije.

Naša je konceptualizacija da se rasprava o ovoj temi treba usmjeravati kroz sljedeće podteme:

- političko mišljenje u identitetu,
- identitet i religijska saznanja,
- pravna kodifikacija identiteta,
- sociološko definiranje identiteta,
- globalizacija i antiglobalizacija,
- globalizacija i ljudska prava,
- globalizacija i Bosna i Hercegovina.

Ciljevi i zadaci ovoga skupa postavljeni su ambicijom mogućeg rasvjetljavanja izazova i stanja globalizacije i na pitanja koja se kontinuirano nameću u tom smislu. Eksperti, koji će uzeti učešće na ovom skupu, preporučljivo bi svojim razmatranjima vrijedilo da uključe aktuelna stanja i odnose bosanskohercegovačke pozicioniranosti društva i države unutar globalnih tendencija, te društvene integracije bh. kulture sa kulturama u okruženju. Ovo pitanje je posebno važno imajući na umu činjenicu da je urušavanje projekta socijalizma na prostoru bivše Jugoslavije doprinio razvoju na jedan ili drugi način samozatvaranja kao specifičnog vida isključivanja, značajnog faktora u legitimaciji identiteta a i isključivanjem drugačijeg, različitog.

Drugi značaj ovog simpozija je da pokuša preispitati modele integracije u savremene evropske tokove s posebnim akcentom na pojmove identiteta i kulturološke posebnosti, imajući pri tome na umu prednosti ali i potpunije aspekte procesa globalizacije koji postavlja i sami projekat Evropske unije.

I, treće, pokušati odgovoriti na pitanje koje je mjesto bosanskohercegovačkog društva u procesu globalizacije i kulturnog integrisanja u svijetu, jer su gledišta povodom ovog procesa dijametralno suprotna – jedni globalizaciju uzimaju kao progresivni proces uspostavljanja univerzalnih vrijednosti s ciljem ostvarenja osnovnih principa savremenih svjetskohistorijskih tokova, a drugi je vide isključivo kao vid imperijalizma i neokolonijalizma.

Doc. dr sc. Šefik Baraković

Predsjednik Organizacionog odbora

Naučnoj i stručnoj javnosti predajemo zbornik sažetaka prispjelih priloga za Naučno stručni-skup sa međunarodnim učešćem „Identitet i globalizacija“.

Po stavu Naučno-stručnog savjeta ovog skupa neki od priloženih sažetaka ne najavljuju mjerodavno razmatranje pitanja koja su simpozijem definisana.

Kako su to sažeci i kako se naučna relevancija i dokazivanje težišno postavljelog pitanja, odnosno fenomena, obavlja upotpunjenom konkretizacijom, to je stav naučno-stručnog savjeta Simpozija da pojedini način postavljanja teza i dokazivanje njihove utemeljenosti bude predmetom obaveze samih autora – učesnika skupa, odnosno njihovog zadobijanja same naučne profilacije i renomea.

Naučno-stručni skup sa međunarodnim učešćem "IDENTITET I GLOBALIZACIJA"

Zenica,18., 19. i 20.12. 2008.godine

P R O G R A M

Četvrtak, 18.12.2008.godine

- Dolazak i smještaj gostiju iz inostranstva (Hotel "Dom penzionera" Zenica)
20,00-koktel dobrodošlice

Petak, 19.12.2008.godine

10,00: Pozdravna obraćanja

10,15: Plenarno izlaganje: Akademik Muhamed Filipović-ANUBiH

11,00: prof. dr sc. Slavo Kukić-Sveučilište Mostar: "Globalizacija-pro et contra"

11,15: Matjaž Rihtaršič –Univerzitet u Kopru: "Globalizacija automobilske industrije"

11,30: dr. sc. Adnan Duraković-Univerzitet u Zenici: "Globalizacija, organizirani kriminalitet, krizni menadžment i vođenje sigurnosne politike"

11,45: dr. sc. Dževad Drino-Univerzitet u Zenici: „Gradska samouprava srednjovjekovne Bosne-globalni uticaji ili globalni fenomen?“

12,00: dr sc. Stephen A. Jenkins-Američki Univerzitet u BiH: "Globalna bankarska kriza i BiH-pogled jednog učesnika"

12,15: doc. dr sc. Halid Kurtović-Univerzitet u Zenici: "Globalizacijski procesi u svijetu i njihov uticaj na ekonomsku politiku BiH"

12,30: doc. dr sc. Rifet ogić-Univerzitet u Zenici: "Menadžment u uslovima globalizacije"

12,45: Katarina Štavljić/Igor Štavljić-Veleučilište u Požegi: "Utjecaj globalizacije kao glavnog obilježja nove ekonomije na regionalni razvoj"

DISKUSIJA:13,00-13,30

R U Č A K 13,30-15,00

SEKCIJA A

15,00: prof. dr sc. Izudin Hasanović/mr.sc. Nermin Lopandić-Univerzitet u Tuzli:
"Globalizacija i suverenitet države"

15,15: Tatjana Rihtaršič-GEA College Piran: "Utjecaj kulture i etike na pojavu mobinga u Evropskoj Uniji"

15,30: doc. dr sc. Halil Kalač-Pravni fakultet Kiseljak: "Globalizacija i BiH"

15,45: mr.sc. Sabahudin Šarić-Univerzitet u Sarajevu: "Globalizacija, identitet i genocid"

16,00: mr.sc. Enis Omerović-Univerzitet u Sarajevu: "Krizna identiteta, globalizacija i terorizam"

8 Naučno-stručni skup Identitet i globalizacija

- 16,15: Aida Džaferović-Univerzitet u Zenici: *“Privredni aspekti globalizacije u BiH”*
16,30: Aleš Habicht-Telekom Slovenije: *“Telekom Slovenije na tržištima Jugoistočne Evrope”*
16,45: Muhamed Mujakić –Udruženje mladih pravnika u BiH: *“Fondovi Evropske Unije kao perspektiva razvoja BiH”*

DISKUSIJA: 17,00-17,30

SEKCIJA B

- 15,00: mr.sc. Željko Kaluđerović-Univerzitet u Novom Sadu: *“Ambivalentnost globalizacije”*
15,15: Bernard Harbaš-Univerzitet u Zenici: *“Od razdijelovljene zajednice ka mondijalizaciji svijeta”*
15,30: mr.sc. Spahija Kozlić-Univerzitet u Zenici: *„Globalna politika i cyberspace“*
15,45: Emina Huseinspahić-Univerzitet u Zenici: *“Globalizacija prava”*
16,00: mr. sc. Sabina Galijatović-Sarajevo: *„Globalizacija, univerzalizam i ljudska prava“*
16,15: Nezir Pivić-Univerzitet u Zenici: *„Organizovani kriminalitet i globalizacija“*
16,30: Maja Sahadžić-Univerzitet u Zenici: *„Pozitivni i negativni aspekti globalizacije u odnosu na identitet pojedinca ili države,“*
16,45: Alen Kristić-Mostar: *„U procijepu zloпамćenja i zaborava-religijska pamćenja i nacionalni identiteti“*
17,00: Mevludin Dizdarević-Zenica: *„Evropske integracije i njihov uticaj na religijski i kulturni identitet Bošnjaka“*
17,15: Esmir Halilović-Univerzitet u Zenici: *„Muslimanski identitet i savremeni izazovi“*

DISKUSIJA:17,30-18,00

Subota, 20.12.2008.godine

- 10,00: Plenarno izlaganje: prof. dr sc. Ferid Muhić-Univerzitet Skoplje
10,45: prof. dr sc. Damir Kukić-Univerzitet u Zenici: *“Mitološko i ultramoderno”*
11,00: doc. dr sc.Džemal Najetović-Univerzitet u Zenici: *“Pravo odgoja i obrazovanja na maternjem jeziku u kontekstu novog evropskog identiteta”*
11,15: dr.sc. Zlatan Meškić-Univerzitet u Zenici: *“Evropska Unija kao jedinstvo raznolikosti”*
11,30: dr. sc. Almin Dautbegović-Univerzitet u Zenici: *“Osvrt na položaj branioca u krivičnom postupku prema Zakonu o krivičnom postupku BiH”*
11,45: doc. dr sc. Nusret Isanović-Univerzitet u Zenici: *“Globalizacija i suspenzija savremenog etičkog uma”*
12,00: doc. dr sc.Rasim Muratović-Univerzitet u Sarajevu: *“Kosmopolitika i globalizacija”*

SAŽECI IZLAGANJA

dr.sc.Dževad Drino

Univerzitet u Zenici

Pravni fakultet

GRADSKA SAMOUPRAVA SREDNJOVJEKOVNE BOSNE- GLOBALNI UTICAJI ILI GLOBALNI FENOMEN?

Začetke gradske samouprave u srednjovjekovnoj bosanskoj državi nalazimo u tzv.saskim privilegijama, tačnije u rudarskim običajima koji su ozakonjeni i time uticali na pravni status urbane zajednice,odnosno rudarskog mjesta u kome su živjeli i poslovali.Time se u bosanskom srednjovjekovlju uspostavlja zanimljiv fenomen da organi rudarske jurisdikcije nadžive sve političke promjene i oblasne gospodare, pa se čak i nisu bitno promijenili niti u ranim fazama osmanske vlasti u Bosni. Za razliku od gradske samouprave u susjednim zemljama, njena osnova nije u vladarskoj ili vlastelinskoj povelji, niti u statutarnoj autonomiji tipa primorskih gradova, i po svom temelju pripada germanskom pravu,tačnije njegovom južnom ogranku koji se preko Ugarske spustio na Balkan. Stoga se čini opravdanom analiza globalnih uticaja ili globalnog fenomena gradske samouprave srednjovjekovne Bosne, upravo u srednjoevropskom kontekstu razvitka instituta *ius comune*.

Ključne riječi: Gradska samouprava, rudarsko pravo, sasko pravo, statutarno pravo, srednjovjekovna Bosna.

doc. dr sc. Halid Kurtović

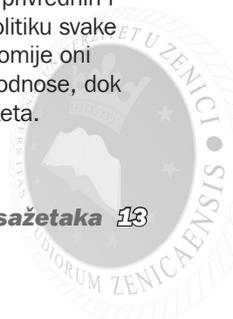
Univerzitet u Zenici

Pravni fakultet

GLOBALIZACIJSKI PROCESI U SVIJETU I NJIHOV UTICAJ NA EKONOMSKU POLITIKU BOSNE I HERCEGOVINE

“Misli globalno, radi lokalno” J.K. Galbrait

Duboke promjene, nastale kao rezultat globalnih procesa na polju ekonomske politike, nisu mogle proći bez ozbiljnih posljedica u svim sferama privrednih i društvenih zbivanja Bosne i Hercegovine. Ti procesi, na ekonomsku politiku svake zemlje, odražavaju se dvosmjerno. Sjedne strane, za nacionalne ekonomije oni predstavljaju izazov za svestranije uključivanje u globalne ekonomske odnose, dok ih s druge strane upozoravaju na mogućnost gubljenja vlastitog identiteta.

Tako posmatran proces ne treba izjednačavati s mišljenjem nekih ekonomista, da uključivanje u šire međunarodne ekonomske odnose, neminovno dovodi do gubljenja ekonomske samostalnosti, već kao proces koji je u vremenu u kojem živimo neminovna, ako želimo pratiti promjene koje u našem okruženju i šire nastaju. Ovdje u prilog govore mnogobrojni primjeri prisutni u svijetu, koji se ispoljavaju na sve prisutniju tendenciju stvaranja multinacionalnih kompanija i međuregionalnih grupa-cija, koje doprinose bržem protoku roba i usluga. Takvih primjera imamo i u Bosni i Hercegovini, gdje je posebno u bankarskom sektoru došlo do okrupnjavanja kapitala od strane nekoliko banaka čija sjedišta nisu u Bosni i Hercegovini, kao i pristupanje naše zemlje potpisivanju CEPTA.

Imajući navedeno u vidu, uočava se da i u prošlosti, ekonomija nije bila skup tačno definiranih i odijeljenih kolektiva, koji su se ponašali kao ekonomski subjekti, dovoljni sami sebi, već kao ekonomski subjekti koji su bili u međusobnoj ovisnosti. Zato globalizaciju nesmiemo posmatrati kao proces, koji je u svom obliku nastao krajem 20. vijeka, nego kao pojavu koja dovela do promjena u poimanju značaja nesmetanog protoka ljudi i kapitala. Ta proces, kao rezultat ima ukidanje i granica i ograničenje u prometu roba i usluga i zato se moderna globalizacija vezuje za novije vrijeme.

Cilj ovog rada je dokazati da globalizacija ne prihvata svijet suprostavljenih načela, već svijet ekonomske politike primjenjive na globalnom nivou. Isto tako, da ukaže na činjenicu, da uključivanje Bosne i Hercegovine u prisutne globalizacijske procese, vodi njenom prosperitetu.

Cljučne riječi: globalizacija, identitet, prosperitet, ekonomska politika i globaliza-cijski procesi.

GLOBALISATION PROCES IN THE WORLD AND THEIR IMPACT ON THE ECONOMY POLITIC BOSNIA AND HERZEGOVINA

“Think global, work global” J.K. Galbraith

Deep changes, set up as a result of the global process at the economy politics field, couldn't past through serious consequences in all spheres of economic and social activities in Bosnia and Herzegovina.

These processes are reflecting double on the economic policies of each country. For the national economy, they represent a challenge for versatile inclusion in global economic relations, while on the other side, there is a warning of the possibility of losing its own identity. So observed, the process should not be shown as the views of some economists, that inclusion in the wider of international economic relations, inevitably leads to loss of economic independence, but as a process that is the time in which we live is unavoidable if we want to track changes in our environment and beyond arise.

This speaks in favor of many examples present in the world, which shows to all present tendency of creating a multinational company and among regional groups, which contribute to faster flow of goods and services. Such examples we have in Bosnia and Herzegovina, where especially in the banking sector came to the concentration of capital from several foreign banks whose headquarters are not in Bosnia and Herzegovina, as well as our country's accession to the signing of CEFTA, etc.

Therefore, we can not globalization watch as a process, which is in its form created at the end of the 20th Ages, but as a phenomenon which has led to changes in understanding the importance of pure flow of people and capital.

The aim of this work is to prove that globalization does not accept world opposition principles, but the world economic policy applicable on a global level. Also, to draw attention to the fact that inclusion of Bosnia and Herzegovina in the present globalization process, leading to its prosperity.

Key words: globalization, identity, prosperity, economic policy and globalization process.

mr.sc. Željko Kaluđerović
Univerzitet u Novom Sadu
Filozofski fakultet

AMBIVALENTNOST GLOBALIZACIJE

Istraživanje poimanja globalizacije u mnogim svojim elementima je slojevito i difuzno, pa nije jednostavno čak ni navesti sve sfere njene aplikacije, kao ni načine manifestovanja. Multidimenzionalnost određenja globalizacije otežana je i zbog toga što ona nije nekakvo stanje, već proces, pa su teškoće njenog opojmljenja povezane sa tematskim racionalnim odnosom prema samom tom procesu. Nakon analize najpoznatijih definicija globalizacije autor je zaključio da je ona u suštastvenom smislu povezana sa deteritorijalizacijom i reteritorijalizacijom socio-ekonomskog, političkog i kulturnog prostora. Globalizacija drugačije rečeno donosi sa sobom zgušnjavanje tj. kompresiju kako prostora tako i vremena, što uzrokuje rast interpersonalnih veza i veću brzinu i protočnost komunikacije među ljudima. Autor je, konačno, na stano- vištu da je potrebno pomeriti središte rasprava s prihvatanja ili odbacivanja globalizacije na diskusiju oko socijalne prirode i istorijske forme same globalizacije, jer će rasplet spora oko dominantnog oblika globalizacije doslovno odlučiti kako će živeti milijarde običnih ljudi.

THE AMBIVALENCE OF GLOBALIZATION

The exploring of the concepts of globalization is, in many of its elements, multi-layered and diffuse and therefore it is not simple even to list all of the spheres of its application, as well as the ways in which it manifests itself. Multidimensionality of the definition is made even more difficult due to the fact that globalization is not some kind of a state, but a process, so the difficulties of its conceptualization are related to the thematic rational approach to this process. Having analyzed the most famous definitions of globalization, the author concludes that the globalization in its substantiality is related to the deterritorialization and reterritorialization of socio-economic, political and cultural space. In other words, globalization brings about the density i.e. compression of the space as well as the time, which results in the increase of interpersonal relations and greater velocity and flowability of communication among people. The author is, eventually, at the standing point that the focus of this debate should be redirected from accepting or rejecting the globalization, to the debate about the social nature and historical form of the globalization itself, because the resolution of the dispute about the dominant form of the globalization will literally decide the way in which billions of ordinary people will live.

Emina Huseinspahić, dipl. iur

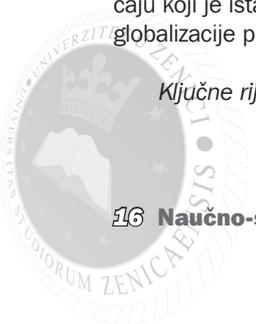
Univerzitet u Zenici

Pravni fakultet

GLOBALIZACIJA PRAVA

Integrativni procesi u svim društvenim oblastima koji karakterišu proces globalizacije kao osnovni društveni fenomen savremenog svijeta, odražavaju se i na pravo. U tom smislu, globalizacija prava je integralni dio procesa globalizacije čiji planetarni karakter preoblikuje sve ono čega se dotakne. Globalizacija prava ustvari je usklađivanje prava u procesu globalizacije koje se vrši metodom preuzimanja (u različitom obimu) pravnih pravila, rješenja i pravnih ustanova iz jednog ili više pravnih sistema i međunarodnog prava, u drugi pravni sistem. Preuzimanje prava koje se u pravnoj teoriji označava različitim pojmovima poznato je od najranije pravne historije i predstavlja najznačajniji način na koji se stvaralo i razvijalo pravo kroz historiju. Međutim, savremeno preuzimanje prava karakteriše upravo globalizacijski proces, što znači da se najznačajnije i najobimnije preuzimanje prava obavlja upravo u procesu usklađivanja prava na globalnom nivou. Ovaj rad predstavlja prilog raspravi o globalizaciji i uticaju koji je ista izvršila na usklađivanje prava na globalnom nivou, uz isticanje uzroka globalizacije prava, kao i posljedica koje ovaj fenomen proizvodi u društvu.

Ključne riječi: Globalizacija, usklađivanje prava, recepcija prava

LAW GLOBALIZATION

Integrative processes in all social areas, which determines globalization process as a fundamental social phenomenon of the modern world, influence the law too. According to that fact, the law globalization is the integral part of the globalization process whose planetary character transform everything it touches. The law globalization is law modulating which realizes by the method of taking over legal rules and legal institutes from one or more legal systems and international law, into the other ones. The rules taking over has been known from the earliest legal history, symbolizing the most important way of creating and developing law through the history. But, the modern „law taking over“ is the part of the globalization process and that makes the difference. This work is the contribution to the globalization debate and its influences on global level law modulating.

Key words: Globalization, law modulating, law reception

Alen Kristić, teolog

STATUS – časopis za političku kulturu i društvena pitanja
pri udruzi građana „Dijalog“ – Mostar

U PROCJEPU ZLOPAMĆENJA I ZABORAVA – RELIGIJSKA PAMĆENJA I NACIONALNI IDENTITETI

Pamćenje i identitet, dvije osnovne ljudske potrebe, potreba za sjećanjem i potreba za pripadanjem, često se izobličuju u zlo i okreću protiv čovjeka: pamćenje se izokreće u zlopamćenje ili zaborav, a identitet u ubilački ili razmravljen identitet. Zato u ovom promišljanju želimo ukazati na odsudnu važnost religijskih pamćenja za oblikovanje nacionalnih identiteta. Biološko-politička religioznost, u duhu predmoderne, preko biološkog pamćenja (zlopamćenje i mitska svijest) oblikuje ubilačke identitete otvorene za nasilje i fanatizam bojovne političnosti. Ezoterično-okultna religioznost, u duhu postmoderne, preko „pamćenja od samo jednog dana“ ili „pamćenja samo jednog čovjeka“ oblikuje razmrvljene identitete otvorene za ravnodušnost i umor od odgovornosti. Samo je istinska religioznost dobrote i služenja sposobna za čišćenje i ozdravljanje pamćenja i time oblikovanje dijaloških identiteta s propusnim granicama, garantom mirotvorstva, praštanja i pomirenja. Pokušat ćemo odgovoriti: Zašto smo još uvijek zatočenici zlopamćenja i ubilačkih identiteta?

IM SPALT DES BÖSEGEDÄCHTNISS UND DES VERGESSENS DIE RELIGIÖSEN GEDÄCHTNISSE UND DIE NATIONALEN IDENTITÄTEN

Das Gedächtnis und die Identität, die zwei fundamentale menschliche Bedürfnisse, das Bedürfnis fürs Gedächtnis und das Bedürfnis für die Zugehörigkeit, verzehren oft ins Böse und wenden sich gegen die Menschen. Deswegen möchten wir in diesem Überlegen auf die entscheidende Bedeutung der religiösen Gedächtnisse für die Gestaltung der nationalen Identitäten. Die biologisch-politische Religiosität gestaltet im Geist der Vormoderne durch das biologische Gedächtnis (das Bösegedächtnis und das mythologische Bewusstsein) die mörderischen Identitäten, die für die Gewalt und den Fanatismus der gewaltigen Politik offen sind. Die esoterisch-okkulte Religiosität gestaltet im Geist der Postmoderne durch „das Gedächtnis von einem Tag“ oder „das Gedächtnis von einem Mensch“ die zerbröckelten Identitäten, die für die Gleichgültigkeit und die Müdigkeit von der Verantwortung offen sind. Nur die wahrhaftige Religiosität des Gutes und des Dienens ist fähig für die Reinigung und die Gesundung des Gedächtnisses und damit für die Gestaltung der dialogischen Identitäten mit den durchlässigen Grenzen, die der Garant für die Friedensstiftung, die Vergebung und die Versöhnung. Wir versuchen zu antworten: Warum sind wir noch immer die Häftlinge der Bösegedächtnisse und der mörderischen Identitäten.

Maja Sahadžić, dipl. iur

Univerzitet u Zenici

Pravni fakultet

POZITIVNI I NEGATIVNI ASPEKTI GLOBALIZACIJE U ODNOSU NA IDENTITET POJEDINCA I/LI DRŽAVE

U kombinaciji sa različitim paradigmama, globalizacija se širi kao brand zapadnog liberalizma usko povezanog sa Sjedinjenim Američkim Državama kojim se nastoji dominirati u umjetnosti, arhitekturi, obrazovanju, uopće brzom tempu i načinu života. Činjenica je da su mnogi koji su razdragano izražavali svoju podršku nastajanju ovog globalnog procesa danas zabrinuti razvojem događaja koji Sjedinjene Američke Države, kao sjedište najvećeg broja velikih korporacija, stavljaju u prvi plan. Posebno su zabrinute islamske zemlje ali niti Evropa nije ravnodušna prema procesu amerikanizacije ili kako bi ljubomorni na svoju kulturu i tradiciju evropljani rekli mekdonaldizacije kulture. Nema islamski svijet ali niti Evropa ništa protiv globalizacije sve dok ona znači međuzavisnost i saradnju na političkoj, ekonomskoj i kulturnoj platformi ali ako ona znači svođenje svih kultura na jednu tada se već javljaju oprečna mišljenja. Stoga se i stvara podozrivost prema američkoj (ne)kulturi koja pokušava da reformira vrijednosti „starijih kontinenata“ u smislu stvaranja novih jedinstvenih obrazaca identiteta. Zar

ne bi globalizacija trebala da omogući svima da prezentiraju svoje tradicije, kulture? Da li je taj strah osnovan? I da li se to može nazvati agresijom na kulturu? Može li se zaštititi vlastiti kulturni identitet iako postoji slobodna trgovina između država? Kako izbalansirati i razlučiti pozitivne i negativne aspekte globalizacije?

POSITIVE AND NEGATIVE ASPECTS OF GLOBALISATION RELATED TO INDIVIDUAL AND/OR STATE IDENTITY

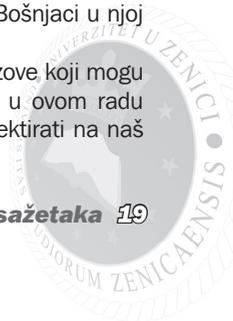
In combination with different paradigms, globalization is spreading as a western liberalism brand, narrowly related to the United States of America, which is trying to dominate in fields of art, architecture, education, withal sharp rate and way of life. It is a fact that, many of those who were sprightly expressing their support in arising of this global process are distrusting with upsurge of events that the United States of America, as a center of large number of large corporations, are placing in the primary blueprint. Islamic countries are especially concerned, but neither Europe is indifferent toward Americanization process or as jealous of their culture and tradition Europeans would say macdonaldization of culture. Nor Islamic world, nor Europe has anything much with globalization, as long as it means interdependency and cooperation in political, economic and cultural platform, but if it means all cultures reducing to one, then different sentiment occurs. Askance toward American (non)culture, that is trying to reform „older continents“ values in a manner of generating new and single identity pattern, is produced. Globalization should enable anyone to present their tradition and culture, or not? Is this fear essential? Can this be called cultural aggression? Can proper identity be protected even if free trade between states exists? How to balance and resolute positive and negative aspects of globalization?

hfz. Mevludin Dizdarević, prof.
Medžlis Islamske zajednice Zenica

EVROPSKE INTEGRACIJE I NJIHOV UTJECAJ NA RELIGIJSKI I KULTURNI IDENTITET BOŠNJAKA

Procesi evropskih integracija jesu neminovnost i u sebi sadrže obećavajuće naznake sigurnosti i prosperiteta za manjinske zajednice među kojima su i Bošnjaci. Evropska zajednica može osigurati sigurnosni kišobran i zadovoljavajući pravni i kulturni okvir koji će garantirati stabilnost i mir u kojem se država BiH i Bošnjaci u njoj mogu razvijati i opstajati.

No, ovo ne znači da ovi procesi u sebi ne sadrže mnogostruke izazove koji mogu dovesti u pitanje religijski i kulturni identitet Bošnjaka. Stoga ćemo u ovom radu propitati barem neke obzire ovih procesa koji se mogu negativno reflektirati na naš identitet i voditi raskorjenjivanju Bošnjaka.

Dakako, ovo ne znači da smo mi na poziciji evroskepticizma i dovođenja u pitanje integracijskih procesa kao takvih. Šta više, smatramo da su ovi procesi neminovnost i ka njima treba stremiti. Primarni cilj ove rasprave je pokušaj anticipiranja mogućih opasnosti koje nas na tom putu očekuju i na tom tragu adekvatno se pripremiti za njih kako bi se izbjegle ili barem umanjile njihove negativne posljedice. Činjenica je da su iznimno rijetke stručne analize iz ekonomije, prava, sociologije, pedagogije i teologije koje bi dale odgovor na pitanje šta nas to čeka na kraju tunela. Također je činjenica da je odsustvo kritičkog i interdisciplinarnog propitivanja naše budućnosti i nezainteresiranost intelektualne elite za ovu problematiku predstavljalo izvor mnogih naših historijskih promašaja. U ovom uratku ne pretendujemo da osvjetlimo sve segmente ovih izazova već ćemo u fokus našeg interesovanja staviti naš kulturni i religijski identitet u susretu sa novim kulturnim, političkim i društvenim kontekstom.

Sjetimo se na ovom mjestu tvrdnje Jana Assmana koji je u Kulturnom pamćenju kazao da narodi ne nestaju biološkim nestankom već gubitkom identiteta i procesima asimilacije. A malim zajednicama, kakvi su Bošnjaci, prijeti istinska opasnost asimilacije ukoliko se ne uloži dodatna kolektivna ali i individualna energija u očuvanje onih vrijednosti koji nas čine različitim.

Ova je opasnost tim veća ukoliko imamo na umu da smo tek izašli iz jednog šireg okvira, onog jugoslavenskog, koji je odveć neprijateljski gledao na razvijanje našeg religijskog identiteta i koji je pretendirao na njegovo difuziju i razaranje. Iskustvo iz ovog perioda nam jasno indiciraju da biološki opstanak ne znači jednodobno i opstanak kao zajednice. Bošnjaci su decenijama bili izloženi snažnim procesima asimilacije i težnjama za njihovo mirno i evolutivno «opredjeljivanje» što je značilo odricanje od samih sebe. Dakako, ove težnje su se pokazale neuspješnim, ali su ostavile dubokog traga u rasipanju i skidanju mnogih zaštitnih slojeva koji su štitili našu osobenost. Kakve je razorne posljedice ova činjenica generirala na identitet Bošnjake, dovoljno je napraviti uvid u sudbinu Bošnjaka u izbjeglištvu. Istina, neki tamo jesu potvrdili svoj islamski identitet i otkrili islam ali je daleko više onih koji su se asimilirali i praktično izgubili konture vlastite osobnosti. Stoga je sasvim razumljiva naša zabrinutost za moguće opasnosti koje sa sobom nosi «ulazak u Evropu».

Važno je imati na umu da ovo nije prvi put da Bošnjaci, kao mali narod ulaze u sklopove većih kulturnih i društvenih entiteta tako da ćemo posegnuti u prošlost kako bismo pronašli smjernice za naše vlastite izazove.

Podsjećamo da su Bošnjaci već nekoliko puta ulazili u veće kulturne i religijske entitete. Prvo je to bio slučaj sa Osmanskom imperijom koja je predstavljala «islamski definiranu globalizaciju». Početkom 20. vijeka, Bošnjaci ulaze u evropske integracije u okviru Austro-Ugarske imperije da bi ti procesi ponovo bili na sceni početkom 21. vijeka. Cilj nam je pokušati razotkriti na temeljima ranijih iskustava moguće odgovore na sasvim naše, savremene izazove. Nadalje, šta ovi procesi mogu značiti za Islamsku zajednicu i obrazovne institucije u njenom okviru? Da li razumijevamo u kakav kulturni i religijski kontekst ulazimo te na tom tragu pripremamo kadar za doba u kojem će oni djelovati, kako bi kazao Alija ibn Ebi Talib. Zaključujemo, cilj nam je da budemo subjekti ovih procesa i da ih usmjeravamo u željenom pravcu, a ne da postanemo njihov objekt i izgubimo utjecaj na njihovo kretanje.

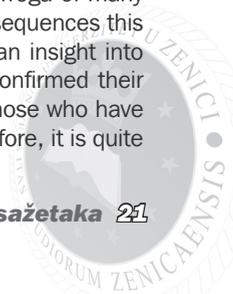
EUROPEAN INTEGRATION AND THEIR IMPACT ON RELIGIOUS AND CULTURAL IDENTITY OF BOSNIAKS

Processes of European integration are inevitable and they contain promising indications of security and prosperity for the minority communities and among them Bosnians. The European Community can provide the security umbrella and a satisfactory legal and cultural framework that will guarantee stability and peace in the state of Bosnia and Herzegovina as well as development and existence of the state and Bosniaks.

However, this does not mean that these processes in themselves do not contain many challenges that may bring into question the religious and cultural identity of Bosniaks. Therefore, in this work we will try to question at least some considerations of these processes that may negatively reflect on our identity and lead to disrooting of Bosniaks.

Of course, this does not mean that we are in position of euroscepticism putting into question the integration process as such. Moreover, we feel that these processes are inevitable, and we should aspire toward them. The primary goal of this discussion was an attempt to anticipate possible dangers we face in that sense and to prepare adequately for them to avoid or at least to reduce their negative consequences. It is the fact that there are very few analysis made by experts from the domains of economics, law, sociology, pedagogy and theology that would provide an answer to the question of what to be waiting for us at the end of the tunnel. It is also the fact that the absence of critical and interdisciplinary questioning of our future and disinterest of intellectual elite to this issue constitute a source of many of our historical mistakes. In this work we do not intend to enlight all segments of these challenges, but we will focus our interests on cultural and religious identity in a meeting with the new cultural, political and social context. Let's remember claims by Jana Assmana who has said in his book Cultural memories that nations do not disappear through biological disappearance, but rather through a loss of identity and assimilation processes. For small communities, such as Bosniaks, the true danger is recognized in the assimilation process especially if we do not invest additional collective and individual energy in conservation of those values that make us differentiated.

This danger is greater if we have in mind that we recently came out of a broader framework, known as Yugoslavian, which was too hostile to the development of our religious identity intending to achieve its diffusion and destruction. Experience from this period clearly indicates that the biological survival does not mean survival as a community at the same time. Bosniaks have for decades been exposed to the powerful processes of assimilation and trends for their peaceful and evolutionary "choice of where they belong to" which meant denial of themselves. Certainly, these trends have been shown to fail, but they left deep traces in descàrrega of many protective layers that have protected our specialty. What blasting consequences this fact generated on the identity of Bosniaks can be seen if we make an insight into the fate of the Bosnians refugees. True, there are some who have confirmed their Islamic identity and discovered Islam however there are far more of those who have asimilated and practically lost the contours of their own identity. Therefore, it is quite

understandable that we have concerns for the possible dangers which could be brought by “entry into Europe”.

It is important to note that this is not the first time that the Bosniaks, as a small nation enter into the circuits of larger cultural and social entities so we can refer to the past in order to find milestones for our own challenges.

Let's remember that the Bosniaks have several times entered the larger cultural and religious entities. Firstly, it was the case with the Ottoman empire which represented “globalization in Islamic way”. At the beginning of 20th Century Bosnians were included in the European integration as part of the Austro-Hungarian empire and these processes were on the scene again at the beginning of the 21st Century. Our goal is to uncover the foundations of earlier experiences and to find possible answers to quite our contemporary challenges. Furthermore, what these processes may mean for the Islamic community and educational institutions in its structure? Do we understand what kind of cultural and religious context we are about to enter and in that sense do we prepare human resources for the time in which they will operate said Alija Ibn Ebi Talib. To conclude, our goal is to act as key organizers of these processes and to direct them in the desired direction, not to let them organize us directing us towards uncertainty.

doc. dr sc. Džemal Najetović

Univerzitet u Zenici
Pravni fakultet

PRAVO ODGOJA I OBRAZOVANJA NA MATERNJEM JEZIKU U KONTEKSTU NOVOG EVROPSKOG IDENTITETA

Postoji niz dokumenata međunarodnih organizacija, UN-a, Vijeća Evrope, OSCE-a i EU koji obavezuju te organizacije, kao i države-njihove članice, ili potpisnice njihovih dokumenata, a odnose se na pravo naroda ili nacionalnih manjina na kulturni identitet i jezik. Iz tih dokumenata bjelodano je da nijedna od tih organizacija ne dopušta diskriminaciju na osnovu jezika. Iz dokumenata u zaštiti manjina proizilazi a fortiori (tim više) da se u slučaju naroda u svojoj državi, ili jednog od suverenih i konstitutivnih naroda u zajedničkoj državi više naroda, diskriminacija po jeziku ne može ni zamisliti, a kamo li dopustiti. Još je gore ako se tako diskriminira neki narod države, članice ili kandidata za EU, ili konstitutivni narod i jezična zajednica u nekoj državi u kojoj ona pripada najstarijem sastavu stanovništva. Najgore je ako se pri tome radi o malom ili najmanjem narodu i jezičnoj zajednici.

RIGHT TO EDUCATION ON MOTHER LANGUAGE

There is a list of documents related to the cultural identity and language rights of the nations or national minorities that bond the international organizations like UN, European Council, OSCE and EU and their State-members, or their documents signatory countries. From those documents it's clear that any of those organizations doesn't allow discrimination on the language basis. Out of the documents for minorities protection results a fortiori (even more) that in situation of the nations in own country, or of one of the sovereignty and constituent nations in joint country of several nations, language discrimination cannot be conceived, not to happen. It is even worse if on that way is discriminated one of the State nations, or nations of country member or candidate country for EU membership, or constituent nations and language community that belongs to the oldest population within the country. It is the worst thing if it is a word about the small or smallest nation and language community.

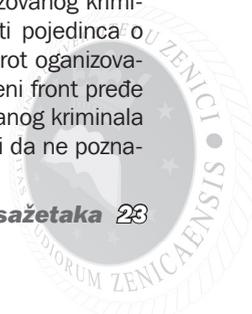
Nezir Pivić, dipl. kriminalist

Univerzitet u Zenici

Pravni fakultet

ORGANIZOVANI KRIMINAL I GLOBALIZACIJA

Tema organizovanog kriminala je u posljednje vrijeme veoma aktuelna, kako u BiH, tako i u svijetu. Savremeni društveni tokovi i ubrzano širenje procesa globalizacije na sve procese društvenog života nedvosmisleno su doprinjeli da organizovani kriminal postane strateški cilj borbe gotovo svih društvenih činilaca. Razlog tome je i činjenica što u procesu globalizacije i tehnološkog progresa, prateću pojavu pozitivnih promjena predstavlja nerijetko i širenje nelegalnih i destruktivnih aktivnosti, čija je tendencija stvaranje organizovanih kriminalnih grupa. Međunarodni organizovani kriminalitet naišao je na pogodan teren za razvoj svojih mnogobrojnih oblika, čija se ekspanzija uočava u domenu međunarodne trgovine drogom, oružjem, ukradenim vozilima, kulturnim dobrima, trgovina ljudima i njihovim organima, pranja novca i njegovom reinvestiranju u naizgled legalne djelatnosti. Organizovani kriminal je kompleksni transnacionalni oblik kriminala, pa zbog toga ovaj oblik kriminala ne predstavlja opasnost samo za pravni poredak u državi, već i u velikoj mjeri utječe i na odluke u ekonomiji i politici. Upravo iz tih razloga, borba protiv organizovanog kriminala nije samo zadatak pravosudnih organa i organa prisile. Nema državnog organa koji nije obavezan da se bori protiv ove društvene pošasti. Borba protiv organizovanog kriminala zahtjeva svakodnevno jačanje svih društvenih institucija i svijesti pojedinca o njegovom pogubnom djelovanju i stvaranju jedinstvenog fronta nasuprot organizovanom kriminalu. Izgled na uspjeh biće daleko veći ukoliko taj odbrambeni front pređe nacionalne granice. Imajući u vidu da se metode djelovanja organizovanog kriminala stalno usavršavaju i da sežu u gotovo sve pore čovjekovog života, kao i da ne pozna-

ju nacionalne granice, međunarodna zajednica je borbu protiv ovog društvenog zla označila kao kamen temeljac demokratskog razvoja svake zemlje.

Ključne riječi: Organizovani kriminal, trgovina ljudima, trgovina drogom, trgovina oružjem, pranje novca.

ORGANIZED CRIME AND GLOBALIZATION

Organized crime as a topic of recent times is present both in Bosnia-Herzegovina as well as in the whole world. Contemporary social currents and rapid expansion of globalization to all processes of social life have undoubtedly contributed that almost all the social factors found organized crime as a strategic objective to fight against. The reason for this is the fact that in the process of globalization and technological progress accompanying factor to the emergence of a positive change is often dissemination of non-legal and abusive activities, whose tendency is to create organized criminal groups. International organized crime has encountered a suitable ground for the development of its many forms, whose expansion is identified in the domain of international trade in drugs, weapons, stolen vehicles, cultural goods, trafficking in human beings and their body parts, money laundering and its reinvestment in seemingly legitimate business. Organized crime is a complex form of transnational crime, so that's why this form of crime is a danger not only for the legal order of a country, but in large scale also affects decisions in the economy and politics. For these reasons, the fight against organized crime is not just a job of judicial institutions and coercion institutions. There is no state body that is not required to fight against this social sickness. Fighting organized crime requires daily strengthening of social institutions and individual awareness about the dangerous effects it brings and the creation of a united front to oppose to organized crime. The chance for the success will be far greater if the defensive front crosses national borders. Bearing in mind all the methods of actions used by those involved in organized crime, their constant improvements and the fact that organized crime reaches almost all aspects of human life, the fact that it crosses national border lines, the international community's fight against this social evil is marked as a cornerstone of democratic development of each country.

Key words: organized crime, trafficking in human beings, trafficking in drugs, arms trade, money laundering.

GLOBALIZACIJA, ORGANIZIRANI KRIMINALITET, KRIZNI MENADZMENT I VOĐENJE SIGURNOSNE POLITIKE

Tradicionalne politike, tradicionalne ekonomije, tradicionalna sigurnosna politika i borba protiv kriminaliteta, kao i tradicionalni život običnog čovjeka pretrpjele su drastične promjene naročito u zemljama tranzicije sa pojavom globalizacije. Procesi globalizacije uticali su na poimanje ekonomije, loših tranzicijskih procesa, proteklih ratova i borbi zemalja za samostalnost, korupciju, organizirani kriminalitet i njegovu paralelnu sivu ekonomiju, anomiju društva i opštu nesigurnost, nesposobnost državnih institucija, etničke sukobe i nepovjerenje, promjene u tehnologijama i novim oblicima kriminaliteta, pretvaranje seksa u robu i visokoprofitnu industriju pornografije i seksualnu eksploataciju žena i djece, promjene u porodici i polnim ulogama koje prati osramoćivanje muškaraca i gubitak njegove uloge zaštitinika porodice, maloljetnička delinkvencija i relativiziranje ubijanja i nasilja u realnosti i na medijima naročito onima koje su u fokusu tinejdžera i mladih, negativan stav prema religiji, kriminalizacija ekonomije, zloupotreba medija i stvaranje afera stvarnih i izmišljenih koje daju osjećaj kriznog društva, porastu nasilnog kriminaliteta i svih oblika ilegalnih tržišta od cigara, droga, trgovine ženama, automobilima, oružjem do opasnih tehnologija i materija. Ovakav organizirani kriminal ili bolje rečeno paralelna ekonomija jesu indikatori da postojeći društveni okviru nisu adekvatni i da postojeća kriminalna politika i represija su porozni rezultujući pogodnom klimom za transnacionalni organizirani kriminal i druge oblike ugrožavanja države i društva.

Politika i rješenja problema iselila su se, a u nekim zemljama u kojima su korupcija i kriminal dosegli institucionalne osnove krize se i generiraju iz parlamenata, vladinih zgrada, zgrada obavještajnih službi, medijskih kuća, iz zgrada krivičnog pravosuđa i moćnih ekonomskih subjekata.

Uticaj međunarodnih institucija, organizacija i moćnih stranih aktera dodatno komplikuje procese i čini nevidljivim ključne faktore, dovodeći do toga da svaka prognoza biva u najboljem slučaju stohastička. Brojnosti pojedinačnih učesnika i interakcija među njima bilo da je planska ili nesvjesna upućuje na to da niko očigledno nema potpunu ili dovoljnu kontrolu nad procesima i posljedicama globalizacije kako na nacionalnom tako i na širem nivou. Vođenje sigurnosne politike i kriznog menadžmenta koji trebaju obezbjediti odsustvo od svih oblika ugrožavanja jednog društva postaje izuzetno kompleksno, nestaje autentičnosti i nacionalnog identiteta te politike koja se sve više oslanja na globalne sigurnosne i druge institucije s ciljem prevladavanja vlastitih slabosti i izgradnje snaga u njenom koncipiranju i realizaciji.

Ključne riječi: Globalizacija, organizovani kriminalitet, krizni menadžment, sigurnosna politika

GLOBALISATION, ORGANISED CRIME, CRISI MANAGEMENT AND SECURITY POLICY

The traditional understanding of the policies, traditional understanding of the economy, the traditional understanding of safety politics, and the battles against criminality, as well as the traditional life drastically changes in whole world, specially in the countries in transition with appearance of the globalisation .

Generally, the globalisation processes has influenced the economies, bad transitions of the socialist countries, understanding of the wars and the battles of countries for independence, the corruption, the organised and transnational crime and parallel gray economy, insufficiency and disability of government institutions. The anomy of society, ethnic confronting, changing in the technology and new forms of crimes, changes in the sex relations and gender relations with transforming sex into goods and high profit industry and exploitations woman and children are

changing the traditional roles of a father and shaming of men with making the relations of dependency and his role in family, juvenile delinquency with making killing relative, violence at the media which is used of this population, abuses attitudes towards religions, criminalisation of economy and the entrepreneurial spirit, using real and fabricated crisis from media for destruction social relationships, growing up all form of underground market including sex market, drugs, cigarettes, cars, arms, and dangerous technology and substances. It is showing that current criminal policy is porous making the suitable climate for transnational organized crime.

Politics and the solutions of problems have moved from buildings of parliaments, government, from buildings of the criminal justice administrations and the economic subject to other actors. Domestic crises are generated in many countries inside of this institutions where crime and corruption become institutional.

Influence of the powerfully foreign institutions and actors make the situation more difficult to understanding and makes important factors less clear, which is causing the prognosis to be more stochastic.

Numerous individual actors and interaction among them show that no one has total or a satisfied level of control on this process.

The construction and the realisation of the safety politics, which need to ensure the absence of the any kind of threatening of society, become extremely complex, it lost its authentic and national purposes increasing the dependence on global and foreign institutions and countries to build strengths and put up from weakness of that security policy.

Key words: Globalisation, organised crime, crisis management, security policy

mr.sc. Spahija Kozlić

Univerzitet u Zenici

Pravni fakultet

GLOBALNA POLITIKA I CYBERSPACE

Autor u svom radu nema namjeru da se, komparativnim iznošenjem pro et contra argumenata globalizacije, referendumski opredjeljuje, nego da na deskriptivnoj razini da doprinos tumačenju pojmova globalizacije kao „postmodernističkog podneblja“. Globalizaciju autor ne sagledava kao matriks ekonomije, tehnologije i akulturacije, nego je nastoji razumijevati u okvirima jedne nove stvarnosti ili novog prostora – syberspace-a, kao novog polja društvenosti. U tom smislu rad je usmjeren ka analizi odnosa „javnog“ i „privatnog“ u umreženom globalnom dobu sa namjerom podsticanja netičkog diskursa o virtualnom, kao novoj dimenziji prostora.

Ključne riječi: syberspace, netika, glogalizacija, virtualni prostor.

GLOBAL POLITICS AND CYBERSPACE

In this work, the author has no intention to make his mind by comparative outlining pro et contra globalization arguments, but to give a contribution, on a descriptive level, for an interpretation of the notion of globalization as a “post-modernist sphere”. The author does not see the globalization as a matrix of economy, technology and giving up the culture, but he endeavour to understand it in the frameworks of a new reality or of a new space – cyberspace, as of a new area of sociability. In this sense, the work is directed toward the analysis of relation “public” and “private” in a netted global period, with an intention to encourage a nethics discourse about the virtual, as about a new spatial dimension.

Key words: syberspace, nethics, globalization, virtual space.

dr.sc. Zlatan Meškić

Univerzitet u Zenici

Pravni fakultet

EVROPSKA UNIJA KAO JEDINSTVO RAZNOLIKOSTI

Jedan od osnovnih ciljeva Evropske unije (EU) jeste održanje raznolikosti kultura njenih država članica. Tako EU 2% svog godišnjeg budžeta, oko 2 milijarde eura, troši na prevođenje pravnih akata Unije na sve službene jezike. Tolika je cijena stava

Evropske unije da svi službeni jezici njenih država članica ujedno trebaju biti i službeni jezici Unije. Time je za sve građane EU utemeljeno osnovno pravo na sopstveni jezik.

Bliža prošlost pokazala je da građani EU i nisu spremni odustati od dijela nacionalnog identiteta u svrhu preuzimanja zajedničkog evropskog identiteta. Velika ideja o „Jednom ustavu za Evropu“ već pada u zaborav, dok sudbina njegovog nasljednika sa mnogo skromnijim nazivom, Lisabonski (Reformski) ugovor, još nije izvjesna. Slično je završena i ideja o jedinstvenom Evropskom civilnom zakoniku, čije je ime promijenjeno u Zajednički referentni okvir i čiji će značaj ostati isključivo naučnog karaktera. Stoga osnovni nosioci evropske ideje više nisu njeni osnivači, nego države Istočne i Jugoistočne Evrope, koje su ili postale nove članice Unije ili se nalaze na putu ka njoj.

EUROPÄISCHE UNION ALS EINHEIT DER VIELFALT

Eines der Grundziele der Europäischen Union (EU) ist die Wahrung der Kulturvielfalt ihrer Mitgliedsstaaten. Die EU gibt so 2 % ihres jährlichen Budgets, etwa 2 Milliarden Euro, für die Übersetzung ihrer Rechtsakte in alle Amtssprachen aus. Das ist der Preis für die Haltung der Union, dass alle Amtssprachen ihrer Mitgliedsstaaten zugleich auch Amtssprachen der EU sein sollen. Damit schaffte die EU ein Grundrecht auf die eigene Sprache für alle ihre Bürger.

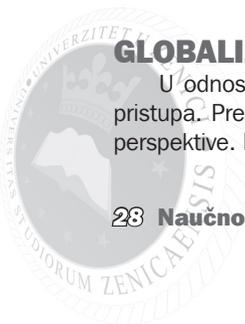
Die jüngere Vergangenheit zeigte, dass die EU-Bürger auch nicht bereit wären, einen Teil ihrer nationalen Identität aufzugeben, um eine gemeinsame europäische Identität zu übernehmen. Die große Idee von „einer Verfassung für Europa“ gerät bereits in Vergessenheit, während das Schicksal ihres Nachfolgers mit dem bescheidenerem Namen „Reformvertrag“, noch nicht voraussehbar ist. Auf ähnliche Weise wurde auch die Idee von einem Europäischen Zivilgesetzbuch beendet, dessen Namen mittlerweile in „Gemeinsamer Referenzrahmen“ geändert wurde, und dessen Bedeutung lediglich akademischen Charakters bleiben wird. Daher sind die wichtigsten Träger der europäischen Idee nicht mehr ihre Gründer, sondern die ost- und südosteuropäischen Staaten, die entweder bereits Mitgliedsstaaten wurden oder sich auf dem Weg dorthin befinden.

prof. dr sc. Slavo Kukić

Sveučilište u Mostaru
Ekonomski fakultet

GLOBALIZACIJA – PRO ET CONTRA

U odnosu na fenomen globalizacije danas se izgrađuju dvije oprečne skupine pristupa. Prema jednoj, globalizacija nije upitna ni iz procesualne, ni iz vrijednosne perspektive. Procesualno, ona je dio zakonmjernosti općeg povijesnog hoda čovje-

čanstva. Nemoguće ju je, dakle, zaustaviti. I ne samo to. Svako zaustavljanje je po sebi, u vrijednosnom smislu, retrogradnost i antihumanizam. Po drugima, međutim, smisao i dosezi globalizacije imaju sasvim suprotno značenje. Ona je, ekonomski, proces planetarizacije dominacije krupnog kapitala. No, to nije i najgore. Ona je, osim toga, i proces vrijednosne i kulturološke unifikacije, a to, onda, znači i proces uništavanja identiteta svih ostalih za račun identiteta krupnog kapitala. U tom procesu će, po istoj matrici, stradati prvo identiteti malih naroda, a potom i svi ostali. Iz te perspektive promatrano globalizacija je nužno i antihumanizam, protiv je temeljnih postulata života čovjeka i društva. Kako se, dakle, prema globalizaciji pozicionirati?

mr.sc. Sabina Galijatić

GLOBALIZACIJA, UNIVERZALIZAM I LJUDSKA PRAVA

„Zašto Svemoćni, uništivši san Babela, nije želio jednu svjetsku vladu, jednu svjetsku ekonomiju, jednu svjetsku banku, jednu svjetsku demokratiju? Zašto je više volio ljudima omogućiti da komuniciraju, male kućice na humanom nivou, sa prozorima i ulicama a ne autoputevima informacija? (...) Za filozofa, odgovor je da ljudski odnosi treba da ostanu lični“.

Raimon Panikkar, španski filozof i teolog

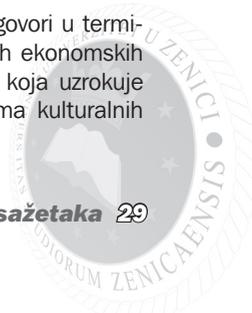
U prelasku iz jednog u drugo stoljeće, svijet je prešao i iz stadijuma internacionalizacije razmjena u širem smislu ka njihovoj globalizaciji, odnosno uspostavljanju jednog općeg sistema koji integrira i oblikuje cijeli sistem svjetske ekonomije, društvene odnose kao i kulturalne modele.

Široko prihvaćeni princip nedjeljivosti ljudskih prava, odnosno ideja prema kojoj su građanska, politička, ekonomska i kulturalna prava međuzavisna, odražava svu kompleksnost ovog problema.

Sam pojam identiteta i kulture identiteta povlači brojna pitanja i kontroverze kada je riječ o individualnom i kolektivnom karakteru ljudskih prava, uniformizaciji i hegemonizaciji kultura i identiteta, odnosima između individua i „zajednica“.

Između mita kulturalne asimilacije, koncepta o kojemu je govorio Foucault, i huntingtonskog fantazma „sukoba civilizacija“, koje mjesto danas ima različitost kultura u sistemu opće globalizacije?

Savremena doktrina društvenih nauka o fenomenu globalizacije govori u terminima forme „imperijalističke globalizacije“, u smislu konteksta velikih ekonomskih i društvenih promjena, liberalističke mondijalizacije i standardizacije koja uzrokuje nejednakosti, mikro ili makro nacionalizme ili zahtjeve partikularizama kulturalnih identiteta.

U kojoj mjeri univerzalistički diskurs krije u sebi konceptualni „zapadnjački“, imperijalizam, u smislu *West-oizacije* svijeta, koja se danas izražava mišljenjima da je „svijet jedna velika manufaktura ali da softver ostaje američki“?

Kakav je efekat međunarodnih i evropskih mehanizma zaštite kulturalnog identiteta kao jednog od osnovnih ljudskih prava?

Da li opće prihvaćeni koncept na kojem počiva univerzalna zaštita ljudskih prava u pogledu primata individue maskira taj konceptualni „zapadnjački“ imperijalizam?

Koji su mogući odgovori na poteškoće primjene međunarodnih pravnih normi, odnosno kritike da su upravo te norme „izraz kulturalnog i političkog imperijalizma i instrument kontrole i dominacije po proširenom kolonizatorskom modelu“?

Koje su postavke „pravedne mondijalizacije“, u smislu razlilaženja sa „sterilnim diskusijama“ i prelaska na konstruktivno djelovanje, da bi se od mondijalizacije kretala „jedna nova snaga u korist svih, u svim zemljama“?

Aida Džaferović, dipl. iur.

Univerzitet u Zenici

Pravni fakultet

PRIVREDNI ASPEKTI GLOBALIZACIJE U BOSNI I HERCEGOVINI

U radu se analizira problem privredne tranzicije Bosne i Hercegovine kroz prizmu prednosti i ograničenja koja nameće globalizacija kao fenomen koji svoju ekspanziju dostiže nakon sloma socijalističkog društvenog poretka. Tranzicija i globalizacija su dva komplementarna procesa u smislu da zemlje u tranziciji moraju biti otvorene za proces globalizacije na koji način stiču mogućnost uključenja u svjetske integracione tokove, međunarodnu podjelu rada i razvijanja vlastite privrede, unifikacije nacionalnih zakonodavstava. Naličje ovog fenomena je polarizacija i produbljivanje jaza u privredno-ekonomskom smislu, kako između pojedinih zemalja tako i regiona. Uloga zemalja u tranziciji u globalizovanoj privredi ograničena je „standardima“ objektivno nametnutim od strane vodećih međunarodnih institucija i multinacionalnih korporacija, čije prihvatanje dovodi do ograničavanja manevarskog prostora nacionalne ekonomske i razvojne politike.

Ključne riječi: globalizacija, tranzicija, vlasništvo, privredni razvoj

THE ECONOMIC ASPECTS OF GLOBALIZATION IN BOSNIA AND HERZEGOVINA

The paper analyzes the problem of the economic transition of Bosnia and Herzegovina through the prism of the advantages and limitations that imposes globalization as a phenomenon which reaches its expansion after the collapse of socialist social order. Transition and globalization are the two complementary processes in the sense that countries in transition must be open to the process of globalization in any way the ability to reach involvement in the integration of world trade, international division of labor and develop their own economy, unification of national legislation. The flip-side of this phenomenon is polarisation in the economic-economic sense, as between individual countries, and the regions as well. The role of countries in transition in global economy has been limited by the "standards," objectively imposed by the leading international institutions and multinational corporations, whose acceptance leads to limiting the maneuver space of national economic and development policy.

Key words: globalization, transition, property, economic development

v.prof.dr sc. Damir Kukić

Pedagoški fakultet

Univerzitet u Zenici

MITOLOŠKO I ULTRAMODERNO

Globalizacija je proces koji bitno utječe na formiranje identiteta u današnje vrijeme. Ugrožavanje nacionalnih i kulturnih identiteta često se nastoji spriječiti jačanjem etnonacionalnih potencijala. Kreiranje modernih identiteta zavisi i od medijskih sadržaja koji prezentuju i promovišu osnovne komponente tih identiteta – stil, imidž, modu i pojavnost.

Gljučne riječi : identitet, globalizacija, mediji, postmoderna, mit, imidž

Globalization is a process that significantly affects identity formation today. There is often an attempt to prevent national and cultural identities from being affected by making ethnic-national potentials powerful. Creation of modern identities also depends upon media contents presenting and promoting basic components of those identities – style, image, fashion and manifestation.

Key words : identity, globalization, media, post-moderna, myth, image

doc. dr sc. Rasim Muratović

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu

GLOBALIZACIJA I ANTIGLOBALIZACIJA KOSMOPOLITIKA I GLOBALIZACIJA

Proces globalizacije sadrži političke, ekonomske, kulturne i ekološke aspekte. Globalizacija sa sobom nosi istovremeno slobodu i ropstvo, poniženje i uzdizanje, izmirenje dugova i nova zaduženja.

Svaka ozbiljna i upotrebljiva politička analiza mora imati globalizaciju kao početnu tačku.

U novoj sociološkoj teoriji mnogi su pokušaji da se sumiraju važne društvene linije u formi cjelovitih karakteristika. Neke ovakve opise sa karakterističnim riječima ili pojmova poznatih sociologa govore o socijalnim i materijalnim osobinama, druge o dominirajućim idejama itd.

Neki od izazova koji prate proces globalizacije bili su i još uvijek su predmet ozbiljnih analiza i javnih rasprava. Te analize i javne rasprave tiču se, prije svega, procesa migracija, širenja opasnih zaraznih bolesti i klimatske promjene. Što se tiče političke debate, o ovim ali i drugim pitanjima, ona je definirana i ograničena idejom o neprikosnovenosti nacionalnih država.

Globalizacija daje priliku onim ekstremno bogatim da zarade novac brzo. Uz korištenje nove tehnologije bogati ulaze na različite strane svijeta veoma brzo ali samo tamo gdje će sigurno zaraditi. Tako globalizacija sadrži jedan paradoks a to je da jednu trećinu svijeta čini bogatim a dvije trećine svijeta baca u totalno siromaštvo. Oni već bogati trebaju siromašne da bi se održali bogatim a novobogati trebaju one siromašne da bi se i sami obogatili i održali bogatim.

Jedna posljedica globalizacije bit će stalna reorganizacija svijeta i dugoročni rat za kontrolu prostora.

Šta je alternativa globalizaciji?

Kosmopolitika je obračun sa nerazumljivim, netačnim i neprihvatljivim slikama o svijetu u kojem živimo. Ona je obračun sa hegemonijom objašnjenja koja daje nacionalna država. *Kosmopolitika* je jedna vizija svijeta gdje su prava i obaveze nezavisni od nacionalne pripadnosti i gdje pojmovi kao što su prava i sloboda ne zastaju na nacionalnim granicama.

Ključne riječi: kosmopolitika, globalizacija, alternativa, balans, razlike, svijet, nacionalna država, demokratija, politika, budućnost, bogati, siromašni, rizik, kontrola, ekonomija.

GLOBALIZATION AND ANTIGLOBALIZATION

COSMOPOLITISM AND GLOBALIZATION

The process of globalization contains political, economical, cultural and ecological aspects. Globalization carries with it freedom and slavery, degradation and praise, debt clearance and new debts.

Every serious and useful political analysis must have globalization as a starting point.

In newer sociological theories many have tried to sum up important political social lines in the form of complete characteristics. Some of these descriptions with the characteristic words and terms of famous sociologists speak of social and material traits, others of dominating ideas etc.

Some of the challenges that follow the process of globalization have been, and still are, the subject of serious analysis and public discussions. Those analysis' and public discussions are, above all, about the process of migration, the spread of contagious and deadly diseases and climate change. When it comes to the political debate, concerning these as well as other questions, it is defined and limited by the idea of domination national borders.

Globalization offers a chance to the extremely wealthy to earn money fast. Using new technology the rich are penetrating different sides of the world very quickly, but only where they are sure to make profit. Thus, globalization contains within it a paradox: it makes one third of the world rich while the other two thirds are tossed into poverty. Those who are already rich need the poor to stay rich, and those who just got rich need the poor to keep them rich as well.

A side-effect of globalization is the constant reorganization of the world and the long term war for territory control.

This then raises the question: What is an alternative to globalization?

Cosmopolitanism is a confrontation with the unexplainable, incorrect and unacceptable images of the world we live in. It is a confrontation with hegemony explanations that the national state provides. Cosmopolitanism is a vision of the world where rights and obligations are independent from nationality and where terms such as rights and freedom do not stop at national borders.

Within this work, in any case, ideas are offered speaking more about finding specific solutions to great challenges than shouting out as loud as you can about how the whole world is on its way to fall into a great deep chasm.

Key words: Cosmopolitanism, globalization, alternative, balance, differences, world, national state, democratics, politics, future, wealth, poverty, risk, control, economics.

Matjaž Rihtaršič, dipl. ekonomist

Univerza na Primorskem,
Fakultet za management Koper

GLOBALIZACIJA AUTOMOBILSKE INDUSTRIJE

Proces selidbe lanaca dobavljača automobilske industrije u svijetu, posebno ističe strateške prednosti blizine proizvodnje, smanjivanja troškova i uvećavanja konkurentne prednosti. Globalizacija mijenja gospodarski prostor u cjelovit trg, jer ukida ekonomske, političke i druge prepreke. Od poduzeća zahtjeva konkurentnost i jačanje razvojnih mogućnosti. Konkurriranje se vrši na nivou narodnog gospodarstva, poduzeća i proizvoda. Konkurentnost narodnog gospodarstva je ovisna, od stabilnosti političkog sistema, ekonomske razvijenosti, strukture i vrste gospodarskih tokova sa inostranstvom, ulaznim i carinskim ograničenjima, veličini trga, upletenosti u globalna događanja i stepena društvenog razvoja. Na nivou poduzeća konkurentna prednost potječe iz efikasnosti pojedinačnih poslovnih funkcija i iz boljeg povezivanja svih procesa u poduzeću. Vlastiti konkurentni faktori proizvoda su: cijena, kvaliteta i dobavljalivost. Navedeni konkurentni faktori u najvećoj mjeri pridonosi konkurentnosti pojedinog proizvoda u svjetskom mjerilu.

Tatjana Rihtaršič, BA Hons, IBA

UTIJECAJ KULTURE I ETIKE NA POJAVU MOBINGA U EVROPSKOJ UNIJI

Pojava mobinga u Evropi je trenutno jedan od aktualnih problema, ne samo za radnike već i za gospodarske subjekte. Mobing definiramo kao ponižavanje, zlostavljanjem psihoteror na radnom mjestu, od radnih kolega (podređenih ili nadređenih). Mobing definiramo kao neprimjerno ponašanje (svako ponašanje koje mobirana ličnost razumije kao ponižavanje, ugrožavanje i nasilje) do radnog kolege ili grupe radnika, koje ugrožava zdravlje i sigurnost na radu. Mobing može sadržavati različite oblike nasilja od socijalne isključenosti do diskriminacije i degradacije. Svaki radnik može u određenom trenutku postati žrtva mobinga. Vidne su velike razlike u pojavi i prepoznavanju mobinga među pojedinim državama članicama EU.

Pravo do dostojanstva na radnom mjestu je opredijeljeno u Europskoj socijalnoj povelji (promijenjenoj) U drugoj točki 26. člana je navedeno da se osiguravaju prava svih radnika do zaštite dostojanstva na radu sa osvještavanjem, obavještanjem i zaštitom pred ponavljajućim osude vrijednim i očigledno negativnim in ponižavajućim radnjama koje su usmjerene protiv određenim radnicima na radnim mjestima ili u vezi sa radnim mjestom. (Uradni list RS, št. 24/1999 (10. 4. 1999) – MP, št. 7/99) Član države potpisnice obavezuje da donesu primjerne aktivnosti, za zaštitu radnika

pred takvim radnjama, i naprave sve, da ih spriječe u budućnosti. Evropski parlament poziva sve države članice, da u vezi s mobingom i seksualnim zlostavljanjem na radnom mjestu provjere svoje postojeće zakone i da ih po potrebi dopune i provjere definiciju mobinga i tu istu zajednički jedinstveno opredijele. U nekim državama članicama EU već teku postupci za pripremu zakona. Mnoge države su se odlučile da s poveljama, uputama i rezolucijama pripreme zakonski okvir za rješenje problema. Švedska, Francuska i Španija su zakone već prihvatile.

Sa naučnim radom koji temelji na sekundarnim podacima studije European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions je v zadnje dvije studije: »Third European Survey on Working Conditions 2000« (rezultati raziskave so bili objavljeni leta 2001) in »Fourth European Working Conditions Survey 2005« su sakupljali podatke o radnim uvjetima v EU. Med drugim so sabrani in predstavljeni podatki o nasilju na radnom mjestu i mobingu. U mojoj studiji je zahvaćeno 11 država članica EU. Podatke o mobingu sam povezala sa podacima o kulturnim dimenzijama koje ja sa naučno istraživačkim radom postavio nizozemski naučnik dr. Geert J. Hofstede. Hofstede je s studijom u podružnicama IBM u 64 države (116.000 upitnika) ustanovio da se kulture razlikuju na četiri dimenzije:

- dimenzija distance moći,
- dimenzija individualizma-kolektivizma,
- ženskosti-mušкости,
- spriječavanje nesigurnosti.

Sa studijom koju sam izvela u aprilu 2008 na Nottingham Trent University, dokazujem da na pojavu mobinga utječu dvije dimenzije kulture: individualizem i distanca moći.

Jednostavno rečeno; sakupljeni podaci koje ću vam predstaviti u izlaganju dokazuju, da je mobinga više u državama koje so visoko rangirane na ljestvici individualnosti i državama u kojim je niska distanca moći. Istovremeno se pojavljuje pitanje, da li u državama u kojim je visoka distanca moći mobing prepoznaju kao neprimjerno ponašanje?

Iz zbranih podataka je jasno vidno, da je najviše ugrožena grupa ženskih radnica starih od 29 godina koje su zaposlene u školstvu, zdravstvu ili radnim organizacijama koje imaju više od 250 zaposlenih radnika.

Vodeći kadar u radnoj organizaciji mora biti educiran za rješavanje konflikata. U radnim organizacijama je potrebno prihvatiti kodekse etike u kojim je jasno napisano, da je mobing diskriminacijsko i neetičko ponašanje koje neće biti tolerirano. Radnici moraju biti informirani o mobingu i njegovim posljedicama i načinu kako i kome mobing prijaviti,

Bez nejasne anti-mobing politike u poduzećima žrtva mobinga doživi disciplinske odluke ili čak izgubi posao. Osim toga žrtve mobinga imaju ozbiljne fizične i psihične zdravstvene probleme koju su posljedica stresa i zlupotrebe.

Mobing nije samo odstranjivanje žrtve iz društvene okoline, već je neetičko, društveno neprihvatljivo i svake osude vrijedno ponašanje, koje za cilj ima diskriminaciju, diskreditaciju i izbacivanje žrtve iz radne organizacije.

FONDOVI EVROPSKE UNIJE KAO PERSPEKTIVA RAZVOJA BOSNE I HERCEGOVINE

Člankom se daje pregled najvažnijih fondova Evropske unije. Bosna i Hercegovina je država opredjeljena za put evropskih integracija. Bosna i Hercegovina je 25. novembra 2005. godine potpisala Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) Evropskoj uniji.

To je jedan u nizu važnih koraka ka evropskim integracijama BiH. Pristupom u zajednicu evropskih država – Evropsku uniju, naša država će imati mogućnost pristupa bankama i fondovima EU.

Glavne finansijske institucije EU su: Evropska investicijska banka, Evropski investicijski fond,, Evropska centralna banka, Evropska banka za obnovu i razvoj, Evropski socijalni fond, Evropski fond za upravljanje i garanciju u poljoprivredi, Evropski fond za regionalni razvoj, Kohezijski fond.

Ključne riječi: Evropska unija, finansijske institucije EU, fondovi EU, razvoj.

FUNDS OF THE EUROPEAN UNION – PERSPECTIVES TO ECONOMIC DEVELOPMENT OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

This article gives an overview of the most important funds of the EU. Bosnia and Herzegovina signed the Stabilization and association agreement on 25th of November 2005. It is one of the important milestones in the process of european integration. By accessing to the european union our country will also gain access to the funds and banks of that community.

The main financial institutions of the EU are: European Investment Bank, European Investment Fund, European Central Bank, European Bank for Reconstruction and Development, European Social Fund, European Agriculture Guidance and Guarantee Fund, European Regional Development Fund, Cohesion Fund.

Key words: European Union, Financial Institutions of EU, EU Funds, development.

GLOBALIZACIJA I BOSNA I HERCEGOVINA

Proces globalizacije nastoji objediniti čovečanstvo u jedinstveno svetsko društvo. To društvo će biti međusobno uslovljeno i međusobno povezano, na ekonomskom (jedan od najznačajnijih faktora globalizacije), političkom i kulturnom nivou. globalizacija je u civilizacijskom razvoju ljudskog društva veoma složen, neravnomjeran, protivrječan i dugoročan proces.

Sadašnji nivo procesa globalizacije doveo je čovečanstvo do raskršća, a naučna i stručna javnost treba da rešava značajne i složene probleme koji mogu uticati na život pojedinih naroda i opstanak pojedinih država.

Globalizacija traži puteve i načine, i na regionalnom nivou, da postane progresivan proces čovečanstva i da postane pozitivan civilizacijski znak ove epohe.

Razlikuju se četiri nivoa integracije u procesu globalizacije: nacionalni, regionalni, evropski i svjetski. problem identiteta javlja se na nacionalnom i evropskom nivou. Bošnjaci trebaju nastojati, da očuvaju svoj identitet, i da se uključe u evropske i svjetske integracije, jer su evropski narod.

Ključne riječi: globalizacija, regionalni nivo, evropski nivo, svjetski nivo, bošnjački identitet.

GLOBALIZATION AND BOSNIA AND HERCEGOVINA

Globalization process tends to unite the mankind into unique world society, which will mutually be depended on each others and connected on economical (one of the most important factors of *globalization*), political and cultural level. Globalization within the mankind civilization development is a very complex, uneven, contradictory and long-termed process. The current level of globalization process has brought the mankind to crossroads, therefore scientific and expert authorities have the task of solving significant and complex problems which may have an effect on life of some nations and survival of some countries. Globalization seeks ways, even on regional level, of becoming the mankind's progressive process and this epoch's positive civilization sign.

There are four levels of integration within globalization process: national, regional, European and world. Identity problem occur on national and European level. The Bosnian people should make efforts to preserve their identity and join European and world integrations, because they are European people.

Key words: globalization, regional level, European level, world level, Bosnian identity.

doc. dr sc. Nusret Isanović

Islamski pedagoški fakultet u Zenici

GLOBALIZACIJA I SUSPENZIJA SAVREMENOG ETIČKOG UMA

U prvom dijelu rada daju se osnovni uvidi u situaciju svijeta oblikovanog globalizacijom; reflektira se kriza moderne, nemoć i smetenosti postmoderne, te razaznaju njihove moći koje suspendiraju etičku misao i moralno djelovanje.

U drugom dijelu rada razvija se kritički diskurs o inhibicijama klasične etičke misli - filozofske i teološke, o njenoj nedjelotvornosti i nemoći da odgovori izazovima globalizacije, naznačavaju se pokušaji savremene filozofske etike i filozofije morala (Otfried Höffe) da se suoči sa današnjom situacijom krize svijeta. U ovom dijelu rad se posebno usredsređuje na makroetiku odgovornosti H. Jonasa i propitivanje uporišta za njeno učešće u rješavanju problema „globalne civilizacije“.

U nastavku rada se, iz horizonta mišljenja Hansa Künga o Weltethosu i njegovih nastojanja utemeljenja globalne etike, traga za još živim i univerzalnim duhovnim i moralnim potencijalima što obitavaju u velikim religijama; propituju se mogućnosti utemeljenja sveopće i obavezujuće etike, nužne za uspostavljanje pravednijeg svijeta, za preživljavanje čovječanstva i za svjetski mir.

Ključne riječi: globalizacija, etika, suspenzija, moral, savremenost, globalna etika

Esmir Halilović

Islamski pedagoški fakultet

MUSLIMANSKI IDENTITET I SAVREMENI IZAZOVI („ASH-SHAKHSIYA AL-ISLAMIYA WA AT-TAHADEYAT AL-MUASERAH“)

U radu se želi predstaviti pitanje klasičnog i savremenog definisanja muslimanskog identiteta. Poseban akcenat je na savremenim izazovima globalizacije u vidu: asimilacije, akulturacije, izolacije i integracije. Islam ima dugu historiju zajedničkih internacionalnih karakteristika muslimana. Muslimani su naseljeni na svim kontinentima, državama, područjima. Svi oni se suočavaju sa savremenošću, sa postmodernom, te svi osjećaju posljedice globalizacije kao takve. Ovaj rad je jedan od prvih na bosanskom jeziku koji sa islamskog aspekta govori o naznačenim problemima.

Katarina Štavić

Igor Štavić

Veleučilište u Požegi

UTJECAJ GLOBALIZACIJE KAO GLAVNOG OBILJEŽJA NOVE EKONOMIJE NA REGIONALNI RAZVOJ

Krajem 20. st. dolazi do brzog razvoja tehnologija i informacijskog umrežavanja cijelog svijeta što je stvorilo uvijete za nastajanje nove ekonomije koja direktno utječe na sve razine društveno-gospodarskog funkcioniranja nacionalnih gospodarstava. Proces globalizacije je ubrzao protok proizvoda i usluga, kapitala i radne snage što je rezultiralo većom konkurentnošću što postaje izazov za svako nacionalno gospodarstvo. Sve značajniji utjecaj multinacionalnih kompanija mijenja dosadašnju sliku konkurentnosti koja sve više postaje konkurentsko natjecanje između pojedinih država i regija. Značajan utjecaj nove ekonomije je i na regionalni razvoj. U ovom radu je prikazan utjecaj procesa globalizacije na gospodarski rast u Republici Hrvatskoj i susjednim zemljama. Uspoređeni su pokazatelji gospodarskog rasta zemalja u našoj regiji sa zemljama članicama EU.

Ključne riječi: globalizacija, gospodarski rast, regionalni razvoj

THE IMPACT OF GLOBALIZATION AS THE MAIN CHARACTERISTICS OF THE NEW ECONOMY ON REGIONAL DEVELOPMENT

At the end of the 20th c. there is the fast development of information technology and networking of the whole world. That created the new economy which directly affects all levels of socio-economic functioning of national economies.

The process of globalization has accelerated the flow of products and services, capital and workforce, which resulted in higher competitiveness what is becoming a challenge for everyone national economy.

A significant influence of multinational companies changes the current image of competitiveness which is increasingly becoming a competitive bidding between individual countries and regions.

There is also a significant impact of the new economy on the regional development. This work has shown the impact of globalization on economic growth in Croatia and neighboring countries. We compared the indicators of economic growth of countries in our region with the EU Member States.

Keywords: globalization, economic growth, regional development

prof. dr sc. Izudin Hasanović

mr sc. Nermin Lapandić

Pravni fakultet Univerziteta u Tuzli

GLOBALIZACIJA I SUVERENITET DRŽAVE

Globalizacija od svog nastanka pa sve do današnjih dana u svom razvoju doživljava mnoge promjene. Iako se kroz godine mijenjala, nije malen broj onih koji su protivnici globalizacije. Argumenti pristalica globalizacije svode se na to da će ona, poštujući pravila, siromašne izvući iz ekonomskih poteškoća i pokrenuti ih ka ekonomskom napretku. Protivnici globalizacije za svoje argumente koriste monopolističku poziciju globalizacije da bi je optužili kako ona svojim djelovanjem stvara suprotni učinak od proklamiranog te da zemlje sa poteškoćama dovodi u još veće ekonomske i druge probleme. Međutim to je taj korak nazad, da bi se snažnije krenulo naprijed.

U prvom dijelu rada se razmatraju aspekti i procesi globalizacije na razvoj društva. U ovom dijelu rada globalizacija se analizira kao kompleksna pojava, koju nije moguće razmatrati na jednodimenzionalni način, već je riječ o pojavi koju obilježavaju brojne kontraverze, koje se onda očituju i kroz pokušaj vrijednosne ocjene naznačene pojave. Ovaj dio rada afirmira razmišljanja vodećih teoretičara današnjice i implikacijama globalizacije, referirajući se, kako na one sudove koji su neupitno afirmativne, do onih koje globalizaciju posmatraju kao vrijednosno upitnu pojavu. Proces globalizacije izaziva promjenu tradicionalnih shvaćanja, a u strogo društvenom značenju izaziva radikalne promjene u našem doživljaju politike, prava, uprave, te savremene ekonomije. U drugom dijelu rada diskutuje se o suverenitetu države. U trećem dijelu rada se analitički određuje odnos globalizacije i suvereniteta države. Takođe se analiziraju odnosi i uticaji određenih segmenata globalizacije (međunarodnog poretka, svjetske tehnologije, globalizacije kulture i međunarodnih nevladinih organizacija, globalizacija odbrambeno- sigurnosnih institucija) na suverenitet države. U zaključnom dijelu rada predstavlja se i kritički diskutuje o odnosu globalizacije i suvereniteta države.

Ključne riječi: globalizacija, globalizam, antiglobalizam, suverenitet, država, politika, pravo, ekonomija.

GLOBALIZATION AND SOVEREIGNTY OF A STATE

Form its occurrence till today the globalisation is experiencing many changes in its development. Although it has been changing over the years high is the number of those that are opponents of the globalization. Arguments of globalization supporters are reduced to the argument that the globalization, following the rules, will ease the economic difficulties of the poor and advance them towards the economic progress. The opponents of the globalisation for their arguments use the monopolistic position of the globalisation to accuse it for creation of the contra effect than proclaimed with its actions and that the countries with difficulties are lead to more difficult economic

and other problems. However, it is a step back in order to start going forward more forcefully.

The first part of this study examines the aspects and processes of the globalisation on the civil society development. In this part of the study the globalisation is analyzed as complex phenomenon that is not possible to consider on one-dimensional manner but it is the phenomenon marked with many controversial issues which are then manifested also through the attempt of value assessment of the specified phenomenon. This part of the study affirms considerations of the contemporary leading theoreticians and globalization implications referring to opinions that are affirmative as well as those that observe globalization as value doubtful phenomenon. Globalization process causes change of the traditional believes and in the strictly social meaning causes radical changes in our experiences of politics, law, administration and modern economy. In the second part of this study sovereignty of the state is discussed. In the third part of the study the relation between globalization and the state sovereignty is determined. The relations between and influence of certain segments of globalization (international order, world technologies, globalization of culture and international nongovernmental organizations) on the state sovereignty are also analyzed. In the concluding part of this study the relation between globalization and state sovereignty is presented and critically discussed.

Key words: globalization, globalizm, antiglobalizm, sovereignty, state, politics, law, economy.

mr.sc. Enis Omerović

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu

KRIZA IDENTITETA, GLOBALIZACIJA I TERORIZAM

Kriza identiteta kao multigeneracijski problem se javlja, između ostalog, i kao posljedica ponora kulture i subkulture unutar čijih zidina se pojedinac kreće. Ponor sistema vrijednosti jedne kulture nastaje kada proces globalizacije dobije svoj drugi smisao. Kada se globalizacija pretvori u različite forme imperijalizma i dominacije moćnijih, nastaju masovna kršenja ljudskih prava kao odgovor na svekolike promjene. Država mora jačati svoj represivni aparat kako bi se zaštitila od potencijalnog terorističkog udara. Teroristički napadi jesu većim dijelom posljedica pogrešnog poimanja i/ili pogrešnog djelovanja procesa globalizacije. Spoj krize identiteta i terorizma u napadu na državu modernoga doba predstavljaju sve lošiji svjetski odgovor na globalizaciju kao fenomena koji se počeo uveliko razvijati u 20. stoljeću.

THE CRISIS OF IDENTITY, GLOBALISATION AND TERRORISM

The crisis of identity as an multigenerational problem is occurred, *inter alia*, as a consequence of the profundity of culture and subculture within the walls where one individual exists. The abyss of system of values in one culture arises when the process of globalisation gets its different sense. When the globalisation converts in different forms of imperialism and domination of one that is more powerful, the mass human rights violations arise as an answer on the very truly changeover. One state has to strengthen its repressive apparatus in order to protect itself from potential terrorist attack. Terrorist attacks are mostly the consequence of the wrong concept and/or wrong effect of the globalisation process. The *nexus* of identity crisis and terrorism in the attack against one state of modern times, constitutes even worse answer of the world on globalisation which represents the phenomenon that starts with its development in the 20th century.

Bernard Harbaš

Univerzitet u Zenici
Ekonomski fakultet

OD RAZDJELOVLJENE ZAJEDNICE KA MONDIJALIZACIJI SVIJETA

Još u djelima Lžoubli de la philosophie i Etre singulier plural, Nancy određuje smisao kao „mi“ i na taj način uvodi koncepciju imanencije (ili transimanencije) smisla. Smisao, dakle ne prethodi već producira u su-odnosu ili među-djelovanju. Razdjelovljena zajednica je uvijek nadolasku, nešto što se stalno odjelovljuje, razdjelovljuje, raščinja i što nam se naposljetku postavlja kao imperativ. On kako piše Nancy nije ni nacija ni narod. U razdjelovljenoj zajednici producira se smisao. Dalje, u La création du monde ou la mondialisation Nancy piše, da smisao svijeta više nije transcendentalan, tj. nije više van svijeta, već upravo u samome svijetu. Ideja mondijalizacije je, prema Nancyu, razumljivo ishodište historije. Nije riječ o teleološko-eshatološkom toku svjetske povijeti koji se dovršava u razbijanju granica već o jednoj dekonstrukciji klasičnog shvaćanja utemeljenja svijeta u nekom transcendentnom principu. Kao osnovni elementi mondijalizacije pojavljuju se razmjena, trgovina, ukidanje granica i što na posljetku dovodi do snažnije „komunikacije“, kao jednog od najvažnijih pojmova Nancyeve filozofije. Upravo, u ideji mondijalizacije, kod Nancya kapitalizam dobija svoje ishodište u komunizmu. Komunizam, kao „neprevladan horizont naše epohe“ zahtijeva povratak mjesta zajednice. Mondijalizacija jeste povratak smislu određenom kao zajednica, na posljetku, smislu koji je nama imanentan.

FROM INOPERATIVE COMMUNITY TOWARDS MONDIALISATION OF THE WORLD

Already in his works *L'oubli de la philosophie* and *Etre singulier plural*, Nancy defines the sense as “we” and introduces thus the concept of immanence (or transimmanence) of the sense. Sense, thus does not precede but produces itself in the co-relation or inter-action. Inoperative community is always to come, something that is always operating, inoperating, unworking, and that ultimately sets itself as an imperative. It, as Nancy writes, is neither nation nor people. In an inoperative community the sense is produced. Further, in *La création du monde ou la mondialisation* Nancy writes that the sense is no longer transcendental, i.e. no longer outside of the world, but in the world itself. The idea of mondialisation is, according to Nancy, understandable outcome of the history. It is no longer about teleological-eschatological flow of the world history that is completed in breaking the limits but in a deconstruction of the classical understanding of foundation of the world in a transcendental principle. As the principle elements of mondialisation there appear exchange, trade, abolishing the borders which at the end leads to a stronger “communication”, as one of the most important concepts of Nancy’s philosophy. In the idea of mondialisation, in Nancy the Capitalism gets its outcome in Communism. Communism, as the “unsurpassable horizon of our epoch” requires return of the place of community. Mondialisation is returning to the sense defined as a community, at the end, to the sense immanent to us.

mr.sc.Sabahudin Šarić
Mirnes Dervišević

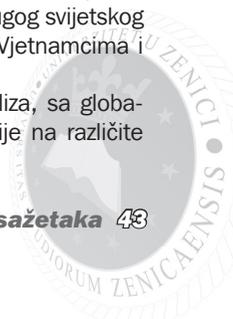
Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu

GLOBALIZACIJA, IDENTITET I GENOCID

Ono što, nesumnjivo povezuje ova tri pojma je vremenski okvir u kome su oni aktualizirani, a to je 20 stoljeće. Globalizacija je proces koji se artikulirao, prije svega u ekonomskoj sferi, tokom 20. stoljeća s tim da je u posljednje tri decenije ovog stoljeća globalizacija postala mantra o kojoj neizostavno govore i njeni pristalice i oponenti.

Pored toga, 20. stoljeće je već okarakterisano i kao stoljeće genocida. I pored genocida u BiH, Ruandi, Darfuru, uvijek aktuelnog genocida tokom drugog svjetskog rata, sve više se ukazuje i na genocid nad Jermenima pa čak i nad Vjetnancima i drugim narodima.

Identitet je, isto tako, kategorija koja, i predmetom ranijih analiza, sa globalizacijom dobija na aktuelnosti posebno u svjetlu utjecaja globalizacije na različite identiteta kao što su nacionalni, kulturni, religijski itd.

Namjera nam je da u ovom radu analiziramo uzajamni odnos između globalizacije, identiteta i genocida, s posebnim osvrtom na genocid u Bosni i da vidimo da li među njima postoji uzajamna veza.

Naša je pretpostavka da postoji i da su faze u kojoj se našao proces globalizacije, a koji je utjecao na redefinisane identiteta na području bivše Jugoslavije, posebno kod Srba, zajedno sa nedovoljnom afirmacijom zaštite ljudskih prava, koja bi korespondirala dostignutom stepenu ekonomske, političke i kulturne globalizacije, između ostalog, stvorio uvjete za pojavu genocida kao najtežeg oblika kršenja ljudskih prava.

GLOBALISATION, IDENTITY AND GENOCIDE

These three nations are undoubtedly connected in time – frame of the 20 th. Century where they are actualised and represented.

Globalisation is the process which is primary used in the economic sphere during the 20 st. Century. However, in the last three decades of this century globalisation has become the mantra of which there supporters and opponents inevitably speak about.

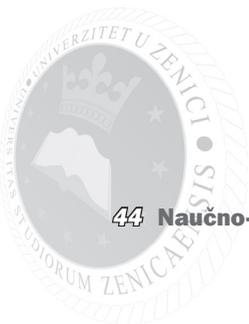
Besides, the 20 th. Century is already characterised as the century of genocide

Apart from genocide committed in B & H, Rwanda, Darfur, and the always actual genocide during WW II, the genocide committed upon Armenians, upon Vietnamese and other peoples are most of the time pointed out.

Identity, like Globalisation, is a category which according to the subject – matter of previous analysis, becomes more important, especially in the light of the process of globalisation on different identities such as national, cultural, religious, etc.

It is our intention that in this paper of mutual relationship between globalisation, identity and genocide, with special emphasis on Genocide in Bosnia and to see is there any relevant mutual connection.

It is our assumption that this connection rather exists and that a phase where the process of globalisation is found which influenced on redefining of identity in the area of the former Yugoslavia, especially within the Serbs, together with insufficient affirmation of protection of human rights, which agrees to the reached level of the economic, political, and cultural globalisation, *inter alia*, created conditions for the appearance of genocide as the most heinous form of human rights violation.

dr. Stephen A. Jenkins

Američki univerzitet u Bosni i Hercegovini

GLOBAL BANKING CRISIS AND BIH - AN INSIDER'S VIEW

Before joining the AUBIH, I spent last fourteen years as an investment banker in London and therefore was well positioned to see the effects of deregulation and the resulting globalization of the banking sector. I was a trader in Structured Finance for ABN-AMRO Bank in 2005 and was directly involved with asset back securities that included prime and subprime US mortgages. I spent the last three years at Lehman Brothers London, working in their prime brokerage division as the European Head of Quantitative Research and Risk. In this paper I will describe how European deregulation lead to worldwide banking deregulation and banking globalization. I will describe how these global banks, the credit rating agencies, insurance companies and the national regulators failed to respond to the asset bubble and associated risks that formed in this space. I will suggest possible national and international regulatory responses that should be considered.

dr. sc. Almin Dautbegović, advokat

Univerzitet u Zenici

Pravni fakultet

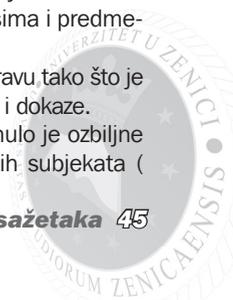
OSVRT NA POLOŽAJ BRANIOCA U KRIVIČNOM POSTUPKU PREMA ZAKONU O KRIVIČNOM POSTUPKU BOSNE I HERCEGOVINE

Jedan od aspekata pravičnog suđenja je i pravo na advokata koje okrivljeni ima od samog početka krivičnog postupka. Pravo na izbor advokata je zasnovano na uvjerenju da je advokat kao stručno lice spremniji da zastupa odbranu osumnjičenog nego što bi on to sam učinio, bez dovoljno pravničkih znanja i vještina.

Pravo na pomoć advokata iz ugla optuženog i trenutak u kojem optuženi mora imati pristup advokatu važan je aspekt prava optuženog na pravično suđenje. Odredbom čl. 7. Zakona o krivičnom postupku BiH je propisano da osumnjičeni, odnosno optuženi ima pravo braniti se sam ili uz stručnu pomoć branioca koga sam izabere. U ostalim relevantnim odredbama istog zakona je propisano da u toku istrage, branitelj ima pravo da razmatra spise i razgleda pribavljene predmete koji idu u korist osumnjičenom. Ovo pravo se braniocu može uskratiti ako je riječ o spisima i predmetima čije bi otkrivanje moglo dovesti u opasnost cilj istrage.

U stavu 3 istog čl. je radi zaštite istrage branilac ograničen u ovom pravu tako što je propisano da tek nakon podizanja optužnice, ima pravo uvida u sve spise i dokaze.

Ovakvo zakonsko opredjeljenje položaja branioca u istrazi nametnulo je ozbiljne dileme da li je na ovaj način poremećena ravnoteža krivičnoprocesnih subjekata (

tužioca i branioca) u korist tužioca, na koji način je dovedeno u pitanje i samo pravo optuženog na pravično suđenje koje mu garantuje čl. 6. st. 1. Evropske konvencije.

Ako se tome doda i sam koncept suđenja prema kojem je sud zadržao pravo da u svakom trenutku može postavljati pitanja svjedoku i vještaku, te da i sam može odrediti izvođenje dokaza za koje smatra da su potrebni, i da u praksi sudovi ovo koriste kao pravilo i to uglavnom kako bi otklonili dileme i propuste tužioca bilo da su iz istrage, ili na glavnom pretresu a posebno ako su rezultat nedovoljne stručnosti i spremnosti tužioca, možemo izvući jasan zaključak da je nastavljen trend slabljenja položaja branioca u krivičnom postupku.

Aleš Habicht

Telekom Slovenije

TELEKOM SLOVENIJE NA TRŽIŠTIMA JUGOISTOČNE EUROPE

Globalna komunikaciona industrija se brzo i drastično mijenja. Zbog brzog upadanja prihoda na području govorne telefonije, promjenljivih uslova i konkurencije na tržištu moraju svjetski telekomunikacioni operateri ubrzati svoja nastojanja za razvoj novih izvora prihoda.

Uzimajući u obzir svjetske trendove u panogi elektronskih komunikacija Telekom Slovenije je u 2007 godini započeo novi investicioni ciklus. Prihode je uspio povećati sa razvojem novih izvora prihoda, pogotovu proširivanjem svog poslovanja na tržišta Jugoistočne Europe.

Na svim tržištima djelovanja korisnicima želi osigurati jednako visok standard ponude i kvalitet usluga, povećati poslovnu djelotvornost i postizati razinu poslovne uspješnosti najboljih evropskih telekom operatera.

U žestokoj konkurentskoj okolini investicije i praćenje svjetskih trendova predstavljaju osnovu i uvjet daljeg razvoja i porasta cijele Grupe Telekom Slovenije.

doc. dr sc. Rifet Đogić

Univerzitet u Zenici

Ekonomski fakultet

MENADŽMENT U USLOVIMA GLOBALIZACIJE

Današnje kompanije posluju u globalnoj ekonomiji koja se zasniva na širokoj međuzavisnosti tržišta, poslovne konkurencije i snabdijevanja te naglašavanju eko-

nomskog razvoja i integracije pojedinih regiona. Zbog toga se savremeni menadžeri sve više nazivaju i *internacionalni menadžeri*. Ovo iz razloga što oni sve više djeluju u globalnom ekonomskom okruženju. Savremeni menadžeri (a posebno menadžeri velikih preduzeća) moraju da razmišljaju i djeluju globalno iz razloga što globalne operacije mogu obezbijediti uslove za sticanje novih profita. Ulaskom na nova tržišta stvaraju se uslovi za povećanu prodaju pojedinih proizvoda i testiranje spremnosti svjetskih tržišta da prihvate nove ili modifikovane postojeće proizvode. Globalne operacije često nude šire mogućnosti za nabavku sirovina, po nižim cijenama i višim kvalitetom. Nedostatak izvjesnih sirovina, ili njihova ograničenost, nagoni velike kompanije da traže nove, dodatne izvore energije, kako bi započele sa proizvodnjom novih proizvoda ili povećanjem proizvodnje postojećih proizvoda. Osim toga, globalne operacije nude dodatne mogućnosti za obezbjeđenje finansijskih sredstava i radne snage po nižoj cijeni u nerazvijenim zemljama ili zemljama u razvoju.

Ključne riječi: internacionalni menadžer, globalno ekonomsko okruženje, globalne poslovne operacije, poslovna konkurencija, integracija

MANAGEMENT IN TERMS OF GLOBALIZATION

Today's companies doing business in the global economy, which is based on extensive market interdependency, business competition and supply and the emphasis of economic development and integration of each region. This is why modern managers are increasingly called *international managers*. This is because they are increasingly active in the global economic environment. Modern managers (and especially managers of large companies) have to think and act globally because the global operations may provide conditions for the acquisition of new profits. By entering the new markets conditions for increased sales of certain products and testing the readiness of the world market to accept new or existing modified products are being created. Global operations often offer wider options for the purchase of raw materials through lower prices and higher quality. Lack or limitation of certain raw materials, makes large companies to seek new, additional sources of energy, so that they could start production of new products or start increasing production of existing products. In addition, global operations offer more choices to acquire funds and labor with lower prices in underdeveloped countries or developing countries.

Key words: international manager, global economic environment, global business operations, business competition, integration

ADRESAR UČESNIKA

dr.sc.Dževad Drino
Univerzitet u Zenici
Pravni fakultet
dzevad.drino@prf.unze.ba

doc. dr sc. Halid Kurtović
Univerzitet u Zenici
Pravni fakultet
halidk@bih.net.ba

mr.sc. Željko Kaluđerović
Univerzitet u Novom Sadu
Filozofski fakultet
zekikal@uns.ns.ac.yu

Emina Huseinspahić, dipl. iur
Univerzitet u Zenici
Pravni fakultet
e.huseinspahic@gmail.com

Alen Kristić, teolog
STATUS – časopis za
političku kulturu i društvena pitanja
pri udruzi građana „Dijalog“ – Mostar
sunceal@yahoo.com

Maja Sahadžić, dipl. iur
Univerzitet u Zenici
Pravni fakultet
sahadzic.maja@gmail.com

hfz. Mevludin Dizdarević, prof.
Medžlis islamske zajednice Zenica
dizdarmev@hotmail.com

doc. dr sc.Džemal Najetović
Univerzitet u Zenici
Pravni fakultet
aidan2@hotmail.com

Nezir Pivić, dipl. kriminalist
Univerzitet u Zenici
Pravni fakultet
nezir.pivic@yahoo.com

dr.sc. Adnan Duraković
Univerzitet u Zenici
Pravni fakultet
adnan.durakovic@prf.unze.ba

mr.sc. Spahija Kozlić
Univerzitet u Zenici
Pravni fakultet
spahija@gmail.com

dr.sc. Zlatan Meškić
Univerzitet u Zenici
Pravni fakultet
zmeskic@hotmail.com

prof. dr sc. Slavo Kukić
Sveučilište u Mostaru
Ekonomski fakultet
slavo.kukic@tel.net.ba

mr.sc. Sabina Galijatović
ssubasic@hotmail.com

Aida Džaferović
Univerzitet u Zenici
Pravni fakultet
aida-bih@hotmail.com

v.prof.dr sc. Damir Kukić
Pedagoški fakultet
Univerzitet u Zenici
damir.kukic@pf.unze.ba

doc. dr sc. Rasim Muratović
Institut za istraživanje
zločina protiv čovječnosti i
međunarodnog prava
Univerziteta u Sarajevu
mrasim@bih.net.ba

Matjaž Rihtaršič, dipl. economist
Univerza na Primorskem,
Fakultet za management Koper
matjazrihtarsic1@t-2.net

Tatjana Rihtaršič, BA Hons, IBA
matjazrihtarsic1@t-2.net

Muhamed Mujakić
Udruženje Mladih pravnika u BiH
muhamed.mujakic@gmail.com

doc. dr sc. Halil Kalač
Pravni fakultet u Kiseljaku
mbfrk@cg.yu

doc. dr sc. Nusret Isanović
Islamski pedagoški fakultet u Zenici
nusret.isanovic@gmail.com

Esmir Halilović
Islamski pedagoški fakultet Zenica
esmirh@yahoo.com

Katarina Štavlić, Igor Štavlić
Veleučilište u Požegi
kstavlic@vup.hr

prof. dr sc. Izudin Hasanović
izudin.hasanovic@untz.ba

mr sc. Nermin Lapandić
nlapandic@yahoo.com
Pravni fakultet Univerziteta u Tuzli

mr.sc. Enis Omerović
Institut za istraživanje zločina
protiv čovječnosti i
međunarodnog prava
Univerziteta u Sarajevu
enis.omerovic@institut-genocid.ba

Bernard Harbaš
Univerzitet u Zenici
Ekonomski fakultet
bernardharbas@gmail.com

mr.sc.Sabahudin Šarić
Mirnes Dervišević
Institut za istraživanje zločina
protiv čovječnosti i međunarodnog
prava Univerziteta u Sarajevu
dervisevicmirnes@gmail.com

dr. Stephen A. Jenkins
Američki Univerzitet u
Bosni i Hercegovini
jdukic@aubih.edu.ba

dr. sc. Almin Dautbegović
Univerzitet u Zenici,
Pravni fakultet
aleph@bih.net.ba

Aleš Habicht
Telekom Slovenije
ales.habicht@telekom.si

doc. dr. sc. Rifet Đogić
Univerzitet u Zenici,
Ekonomski fakultet
rifet.djogic@ef.unze.ba

www.prf.unze.ba